

Helena Repo ja Marjukka Rosenberg
OPISKELIJAN KOKEMUKSIA VALMENTAVASTA JA
KUNTOUTTAVASTA OPETUKSESTA JA OHJAUKSESTA

Opinnäytetyö
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Toukokuu 2012

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieskan yksikkö	Aika Toukokuu 2012	Tekijä/tekijät Helena Repo ja Marjukka Rosenberg
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi Opiskelijan kokemuksia valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta		
Työn ohjaaja Marja Savolainen	Sivumäärä 41+ 3	
Työelämäohjaaja		
<p>Opinnäytetyön aiheena oli kerätä opiskelijoiden kokemuksia valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistossa. Toimeksiantajana oli oppilaitos.</p> <p>Työ on tehty laadullisena opinnäytetyönä. Laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua, jolla kerättiin tietoa opiskelijoiden kokemuksista.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on täyttänyt opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Opetus ja ohjaus on ollut suurelta osin kuntouttavaa. Erityisesti sosiaalinen kuntoutus nousi esiin opiskelijoiden vastauksissa. Opiskelijoiden elämänhallinta, itsetuntemus ja rohkeus lisääntyivät koulutuksen myötä. Opiskelijat, jotka kokivat koulutuksen valmentavana, saivat vahvistusta omalle osaamiselleen ja urasuunnitelmilleen.</p> <p>Tutkimuksessa nousi keskeisesti esiin oppilaitoksen opiskelijoille antama tuki. Opettajien, kuraattorin, opinto-ohjaajan ja asuntolanvalvojen tuki koettiin tärkeäksi.</p> <p>Tutkimuksessa nostettiin esiin koulutuksen kehittämistarpeet. Kehittämistarpeet nousivat nimenomaan opiskelijoiden kokemuksista. Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto voi hyödyntää tutkimustuloksia kehittäessään valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta.</p>		
Asiasanat kuntouttava, ohjaus, opetus, valmentava		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date May 2012	Author Helena Repo Marjukka Rosenberg
Degree programme Bachelor of social sciences		
Name of thesis Students´ experiences of preparatory and rehabilitative guidance and training		
Instructor Marja Savolainen	Pages 41 + 3	
Supervisor		
<p>The aim of this Bachelor`s thesis was to collect the experiences of students concerning preparatory and rehabilitative guidance and training in Piippola Vocational and Cultural College. The thesis was commissioned by the college.</p> <p>The work was carried out as a qualitative thesis. The research method was a semi-structured theme interview, which was useful in collecting the experiences of the students.</p> <p>According to the results of this research the preparatory ad rehabilitative guidance and training has achieved the goals set in the curriculum. The guidance and training had been mostly rehabilitative. Especially social rehabilitation was brought up in the answers of the students. The life control, self-knowledge and courage had increased during the studies. The students, who experienced the studies as preparatory, gained confirmation on their own expertise and career plans. The support students received from the college was fundamental. The support from teachers, the school social worker, the guidance counselor and dormitory supervisors was considered important.</p> <p>In this study the developmental needs of the training were brought out. The results of this study can be used by Piippola Vocational and Cultural College when they develop their preparatory and rehabilitative guidance and training.</p>		
<p>Key words guidance, preparatory, training, rehabilitative</p>		

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA	2
2.1 Tutkimuksen tavoite	3
2.2 Tutkimuksen menetelmä	4
2.3 Haastattelujen toteuttaminen	5
2.4 Aineiston analysointi	7
2.5 Eettisyys ja luotettavuus	8
2.6 Aikaisemmat tutkimukset	9
3 KUNTOUTUKSEN MUODOT	12
3.1 Lääkinnällinen kuntoutus	13
3.2 Ammatillinen kuntoutus	13
3.3 Sosiaalinen kuntoutus	14
4 VALMENTAVA JA KUNTOUTTAVA OPETUS JA OHJAUS	16
5 TUTKIMUSTULOKSET	19
5.1 Tutkimuksen kulku	19
5.2 Haastateltavien opiskelijoiden tausta ja toiveet	19
5.3 Valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen hakeutuminen	20
5.4 Koulutuksen valmentava ja kuntouttava näkökulma	21
5.5 Koulutuksen anti ja onnistumisen kokemukset	22
5.6 Opiskelun ongelmat	25
5.7 Opiskelijoiden saama tuki	25
5.8 Koulutuksen kehittäminen	28
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	31
7 POHDINTA	35
LÄHTEET	39
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme tuo esille opiskelijoiden kokemuksia valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistossa. Tämä opinnäytetyö on haastattelututkimus, jonka tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa opiskelijoiden kokemuksista koulun hyödynnettäväksi kehittämistyössä.

Tutkimusalueen rajaus tehtiin yhteistyössä koulun yhteishenkilöiden kanssa. Tutkimusaineisto kerättiin haastatteleamalla kahdeksan opiskelijaa. Ikäjakauma oli laaja. Nuorin haastateltava oli iältään 23-vuotias ja vanhin 51-vuotias. Koulun kuraattori valitsi henkilöt, jotka suostuivat haastateltaviksi. Opiskelijoista osa oli mielen-terveyskuntoutujia, osa päihdekuntoutujia. Joukkoon mahtui myös ammatinvaihtajia sekä ”elämästään” välivuotta pitäviä henkilöitä. Opinnäytetyömme tarkoitus on tuoda opiskelijoiden ääni kuuluviin. Halusimme saada vastauksia seuraavaan kysymykseen: Mitkä ovat opiskelijan kokemukset valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta?

Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto on valtakunnallinen kulttuurialan innovatiivinen 270 henkilön työyhteisö, jossa on myönteinen ja kannustava opiskeluilmapiiri. Artesaani- ja media-assistenttiopintojen lisäksi opisto tarjoaa ammatilliseen koulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta, joka kulkee ammattistartin nimellä. Opistolla on mahdollista suorittaa kaksoistutkinto, joka järjestetään yhteistyössä Oulun aikuislukion kanssa. Opisto järjestää myös opetusta Kestilän avovankilassa. Opisto järjestää erilaisia jatko- ja täydennyskoulutuksia. Lisäksi opistolla on tarjolla valmentavaa ja kuntouttavaa koulutusta, josta käytetään nimeä kädentaitokurssi eli käta-kurssi. Opetushallituksen julkaisun (2010) mukaan ammatillisen peruskoulutuksen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (Valmentava 1) ohjaa opiskelijaa suuntautumaan koulutuksen jälkeen kiinnostustaan ja edellytyksiään vastaaviin ammatillisiin opintoihin ja työelämään. Tässä tutkimuksessa käytämme käsitettä käta-kurssilainen tarkoittaen sillä valmentavaan ja kuntouttavaa opetukseen ja ohjaukseen osallistuvia opiskelijoita. Opinnäytetyömme kohdentuu käta-kurssilaisiin.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Opinnäytetyön aihetta miettiessämme talvella 2011 päädyimme soittamaan Siikalatvalla sijaitsevaan Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistoon. Otimme yhteyttä koulukuraattori Mari Rytkyyn. Kysyimme, olisiko opistolla tarvetta saada tutkimustietoa heitä askarruttavista aihepiireistä. Opistolla meidän opinnäytetyön aihepyyntöömme suhtauduttiin erittäin myönteisesti.

Helmikuussa 2011 tapasimme koulukuraattori Mari Rytlyn, opinto-ohjaaja Arja Rannon sekä apulaisrehtori Hannele Siekkisen. Heillä oli ehdottaa opinnäytetyöhön sopivia aiheita ja niin etenimme asiassa.

Tutkimuksemme aihe nousi Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston tarpeesta saada tietoa valmentavan ja kuntouttavan linjan opiskelijoiden kokemuksista. Tutkimuksen avulla selvitimme, mitä opiskelija oli saanut koulutuksesta ja mitkä tekijät vaikuttivat opiskelijan onnistumisen kokemuksiin. Puolistrukturoidun haastattelun avulla saimme tietää muun muassa opiskelijan lähtökohdat, missä tilanteessa hän oli nyt ja mitkä olivat hänen tavoitteensa tulevaisuuden suhteen. Pyrimme selvittämään, mitä onnistumisen työkaluja opiskelija oli saanut koulusta ja millaista apua hän sai koulun taholta. Haastattelun avulla saimme myös tietoa niistä asioista, joita opiskelija oli jäänyt paitsi opintojensa aikana.

Tutkimuksen taustalla oli tarve saada tietoa, kuinka ohjaava ja kuntouttava koulu-/opiskelu auttoi opiskelijoiden kuntoutumisessa ja elämänhallinnan palautumisessa.

Nykyisin puhutaan paljon nuorten ja aikuisten syrjäytymisestä. Syrjäytymisen syitä voivat olla esimerkiksi työttömyys, sairaus tai perheessä vallitsevat olosuhteet. Lisäksi oppimisvaikeuksilla ja koulutuksen puutteella voi olla vaikutusta syrjäytymiseen. (Suvikas, Laurell & Nordman 2007, 59–60.)

Tutkimuksessamme selvitettiin, paraniko opiskelijan elämänhallinta ja mitkä tekijät siihen vaikuttivat. Huomioitavia tekijöitä olivat tuen, verkoston ja ympäristön merkitys opiskelijan voimaantumisessa.

Koulun henkilökunta voi hyödyntää tutkimustuloksia tulevien koulutusten suunnittelemisessa. Valmentavan ja kuntouttavan opiskelijoiden kokemuksia ei ole tutkittu aiemmin Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistossa.

Oppilaitos yhdistyi vuoden 2012 alussa suurempaan organisaatiokokonaisuuteen, Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymään. Koulutuskuntayhtymä kulkee lyhennettynä nimellä JEDU. Yhdistyminen tuo omat haasteensa pienelle oppilaitokselle syrjäseudulla. Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston valttikortti on valmentava ja kuntouttava opetus. Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen yhtenä tärkeänä tavoitteena on motivoida opiskelija löytämään omat kiinnostuksen kohteensa ja vahvuutensa kyetäkseen jatkamaan ammatilliseen koulutukseen ja työelämään (Opetushallitus 2010).

VAKU 1:stä ei ole saatavilla muissa koulutuskuntayhtymään kuuluvissa oppilaitoksissa. Tutkimustulokset voivat olla hyödyksi tulevina vuosina, kun kuntayhtymän oppilaitosten vahvuuksia tarkastellaan. Tutkimustulos voi olla valttikorttina Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistolle, toisaalta taas Piippolan toimintaa voidaan mallintaa muissakin koulutuskuntayhtymän oppilaitoksissa.

Uusi opetussuunnitelma oli käytössä ensimmäistä kertaa tutkittavan ryhmän kanssa. Opetushallituksen (2010) mukaan opetussuunnitelma säätelee ja ohjaa koulutuksen järjestämää ja toteuttamaa koulusta ja opetuksen läheisesti liittyvää muuta toimintaa. Opetussuunnitelman avulla koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus arvioida koulutuksen vaikuttavuutta. Tutkimuksemme myötä koulu saa kokemuksia ja tutkimustuloksia uuden opetussuunnitelman toimivuudesta.

2.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksella oli kaksi päätavoitetta. Ensimmäisenä tavoitteena oli saada tietoa siitä, mitkä ovat opiskelijoiden kokemukset Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston valmentavan ja kuntouttavan linjan käymisestä ja ovatko opinnot oppilaitoksessa olleet enempi valmentavaa vai kuntouttavaa.

Toinen näkökulma tutkimuksen tekemiseen on oppilaitoksen saama hyöty opiskelijoiden kokemuksista. Opiskelijoilta kysyttiin haastattelussa jäsenneltyjen kysymys-

ten avulla mielipiteitä ja kokemuksia kahdesta näkökulmasta. Opiskelijoilta kysyttiin mitkä tekijät tukivat opiskelemista ja mitkä asiat olisivat voineet olla paremmin.

Rajasimme tutkimustehtävän koskemaan valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opiskelijoita. Tutkimuksemme kohdistui vain Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston tiloissa tapahtuvaan opetukseen. Rajasimme pois vankilassa tapahtuvan opetuksen. Ilman selkeää rajausta tutkimuksestamme olisi tullut liian laaja.

Lisäksi tavoitteenamme oli oppia tekemään tutkimusta. Halusimme oppia tutkimuksen kulun ja siihen kuuluvat eri vaiheet.

2.2 Tutkimuksen menetelmä

Tutkimuksemme toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tämän menetelmän avulla pystyimme tuomaan mahdollisimman hyvin esille opiskelijoiden kokemuksia valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta. Aineistonkeruumenetelmänä oli strukturoitu teemahaastattelu (LIITE 1). Haastateltujen omakohtaiset kokemukset ovat olennaisia laadullista tutkimusta tehtäessä. Laadullisella tutkimuksella ei pyritä saavuttamaan yleistä tilastollista tietoa. Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa pidetään haastateltavien arjen kokemusten kuvaamista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2002, 152, 155.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuskohteen valinta tapahtuu tarkoituksenmukaisesti. Aineiston riittävyys on olennaista tätä tutkimusmenetelmää käytettäessä. Aineiston määrää ei ole välttämätöntä määrittää tutkimuksen alussa, vaan määrä voi lisääntyä tutkimuksen aikana. Näin ollen tutkimussuunnitelma elää tutkimuksen edetessä ja sitä on mahdollista muunnella tarpeen mukaan. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa laadullisten metodien, kuten erityyppisten haastattelujen käyttäminen on tyypillistä. Siinä vaiheessa tutkimuksen tekemistä, kun asiat alkavat kertaantua, on tutkittavaa aineistoa riittävä määrä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 170–171.)

2.3 Haastattelujen toteuttaminen

Teimme opinnäytetyön yhteistyössä Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston kanssa. Koulun taholta yhteyshenkilöinä ovat toimineet kuraattori Mari Rytky sekä opinto-ohjaaja Anja Ranto.

Hankimme tutkimusluvan opiston rehtori Johannes Hyytiseltä (LIITE 2). Tutkimusluvassa tähdennettiin salassapitovelvollisuutta. Olemme merkinneet haastatteluaineiston tekstiin kursivilla sekä poisjätetyt sanat tai lauseet kolmella pisteellä (...).

Tutkimuksen kohderyhmä eli haastateltavat opiskelijat valikoituivat kuraattori Mari Rytkyn kautta. Hän oli yhteydessä opiskelijoihin ja tiedusteli heidän halukkuuttaan osallistua haastatteluun. Kaiken kaikkiaan opiskelijoita, joilta kysyttiin osallistumishalukkuutta, oli neljätoista henkeä. Haastatteluun suostui kaksi miestä ja kuusi naista kahdesta eri ryhmästä. Haastattelujen tekemiseen varasimme kolme päivää. Suoritimme opiskelijoiden haastattelut koulupäivän aikana.

Suunnitellessamme tutkimuksen tekemistä keskustelimme kuraattori Mari Rytkyn kanssa haastattelukysymyksistä. Pohdimme seikkoja, joiden avulla saisimme mahdollisimman kattavan kuvan opiskelijoiden kokemuksista valmentavasta ja kuntouttavasta ohjauksesta ja opetuksesta. Kysymysten asettelulla halusimme varmistaa sen, että saamme haluamme tiedon opiskelijoilta. Kysymysten halusimme olevan selkeitä ja yksinkertaisia. Tällä näkökohdalla halusimme taata sen, että saamme suhteellisen yksinkertaisia vastauksia, joissa ei ole tulkinnanvaraakaan. Opiskelijoiden oma ääni tuli kuuluviin muuntelemattomana.

Valitsimme haastattelumuodoksi yksilöhaastattelun. Mielestämme yksilöhaastattelussa jokaisella haastateltavalla on tilaisuus sanoa oma mielipiteensä ja aremmatkin henkilöt uskaltavat tuoda mielipiteensä paremmin kuuluville kuin esimerkiksi ryhmähaastattelun aikana.

Haastatteluympäristön valinta oli mielestämme tärkeää. Ympäristön tuli olla rauhallinen tila, jossa ei ollut häiriötekijöitä. Mari Rytky ehdotti, että voisimme käyttää opiskelijoille varattua vapaa-ajan kerhotilaa, jossa oli olohuone ja kahvinkeittomahdollisuus keittiössä. Haastattelutilannetta suunnitellessamme kiinnitimme huomioita istumajärjestykseen. Halusimme tilanteen olevan luonteva ja vuorovai-

kutuksellinen, jossa aloitteentekijänä toimii kuitenkin haastattelija. Päätimme istua olohuoneessa kasvokkain sohvapöydän ympärillä nauttien samalla kahvia. Näin saimme luotua luonteva ja rennon ilmapiirin haastattelutilanteeseen.

Haastateltavat tulivat luoksemme ennalta sovitussa järjestyksessä yksitellen tiettyyn kellonaikaan. Vain yksi haastateltavista oli myöhässä sovitusta ajasta. Haastateltavan saavuttua kerhohuoneistoon, esittelimme itsemme ja kerroimme haastattelun tarkoituksen vielä haastateltaville, vaikka jokainen olikin tietoinen haastattelun tarkoituksesta ja tavoitteista ennakkoon. Katsekontaktin luominen ja tervehdittäminen kädestä pitäen edistivät luonnollista vuorovaikutusta haastattelutilanteen alussa.

Mari Rytky oli selvittänyt opiskelijoille haastattelun tarkoituksen kysyessään halukkuutta haastatteluun. Kerroimme haastateltavalle vaitiolovelvollisuudestamme. Lisäksi kerroimme, että haastateltavan anonymiteetti säilyy, sillä haastateltavien henkilöllisyys pysyy salassa.

Haastattelut sujuivat suunnitelman mukaisesti. Haastattelut etenivät ennalta laadittujen kysymysten pohjalta järjestelmällisesti. Jokaiselle haastateltavalle esitettiin samat kysymykset. Kullekin haastateltavalle oli varattu kaksi tuntia aikaa. Suurin osa opiskelijoista innostui kertomaan laajasti haastattelun teema-alueista ja kaksi tuntia oli hieman liian lyhyt aika. Haastateltavat vastasivat kysymyksiimme hyvin avoimesti kertomalla sairauksistaan ja ongelmistaan. Yksi opiskelijoista oli alkuun niukkasanainen ja jännittänyt, mutta haastattelun edetessä hän rentoutui ja saimme vastaukset haastattelukysymyksiin. Haastattelut sujuivat ennalta laaditun aikataulun mukaisesti.

Haastattelun aikana meidän oli oltava tarkkana. Meidän tuli olla herkkiä kuulemaan haastateltavien sanoma, niin verbaalinen kuin nonverbaalinen viestintä. Tunneperäisten asioiden käsitteleminen vaati hienotunteisuutta ja empatiakykyä, mutta meidän tuli pysyä tutkijan roolissa.

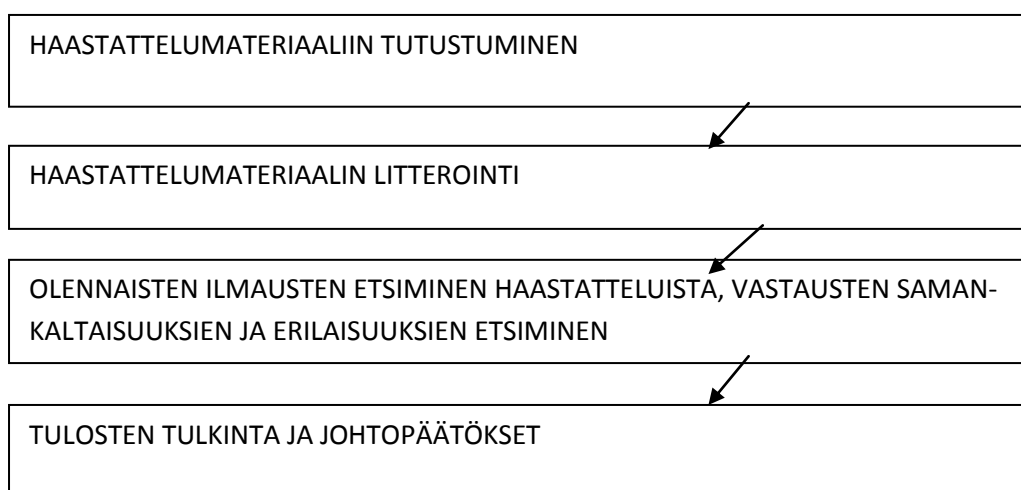
2.4 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi oli yksi tutkimuksemme tärkeimmistä työvaiheista. Aineiston analysointi aloitettiin tutustumalla haastattelumateriaaliin. Luimme haastatteluaineiston läpi useaan kertaan. Oli tärkeää tutustua tutkittavaan materiaaliin huolellisesti. Analysointia helpotti huomattavasti se, että olimme miettineet kysymykset tarkkaan, jolloin saimme helpommin vastaukset tutkimuskysymyksiimme.

Aineiston analysointi jatkui litteroinnilla. Litterointi on Hirsjärven ym. (2006, 210) mukaan aineiston puhtaaksikirjoittamista sanasta sanaan. Litterointi tehtiin kaikista kerätyistä haastatteluaineistoista. Seuraavaksi etsimme haastatteluista olennaiset asiat, joilla pyrimme löytämään vastauksia tutkimuskysymyksiin. Pyrimme löytämään vastausten sisältä samankaltaisuudet ja erilaillisuudet.

Tuomen & Sarajärven (2002, 110) mukaan aineiston laadullisen analysoinnin avulla pyritään luomaan luotettavat, informatiiviset ja selkeät johtopäätökset tutkittavasta asiasta. Vastausten analysoinnin jälkeen tulkitsimme aineistoa.

Hirsjärven ym. (2006, 213) mukaan aineiston tulkitseminen tarkoittaa sitä, että tutkija pohtii tutkittavan aineiston analyysin tuloksia. Sen jälkeen tutkija tekee johtopäätökset tuloksista. Tulkittuamme aineistoa teimme aineistosta johtopäätökset.

KUVIO1. Aineiston analysointi

2.5 Eettisyys ja luotettavuus

Vilkan (2007, 95) mukaan tutkimusaineiston anonymisoinnin edellytyksenä on kaksi lakia: Henkilötietolaki 1999/523 ja Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 1999/621. Henkilötietolaki (1999/523) sisältää tietosuojan. Se tarkoittaa, että tutkijan on kunnioitettava tutkittavan yksityisyyttä ja henkilötiedot on muokattava tunnistamattomiksi. Henkilötiedoilla tarkoitetaan laissa tietoja, joista henkilö tai hänen läheisensä voidaan tunnistaa. Tutkijan tehtävä on tehdä merkinnät niin, ettei tutkittavaa voida tunnistaa.

Tutkimuksen eettisyys oli asia, jota pohdimme jo heti tutkimuksemme alkuvaiheessa. Eettisyyden huomioiminen oli eräs tärkeimmistä lähtökohdista tutkimusprosessimme aikana. Eettisyys näkyi käytännössä niin, että kohtelimme haastateltavia tasa-arvoisesti ja kunnioittaen. Käsitelimme tutkimuksen aikana saamamme tiedon mahdollisimman totuudenmukaisesti ja rehellisesti.

Hirsjärven ym. (2006, 217) mukaan tutkijan tarkasti tekemä selostus tutkimuksen toteuttamisesta lisää tutkimuksen luotettavuutta. Olemme pyrkineet noudattamaan Hirsjärven ajatusta niin tehdessämme tutkimusta kuin laatiessamme kirjallista tuotosta tutkimuksesta. Olemme kertoneet tutkimustilanteesta, tutkimuspaikasta ja haastatteluihin käytetystä ajasta.

Tutkimuksemme alussa kerroimme haastateltaville, että heidän henkilöllisyytensä pysyy tunnistamattomana. Anonymiteetin turvaamiseksi numeroimme haastateltavat henkilöt. Anonymiteetin turvaamiseksi emme kerro tutkimuksessamme esim. henkilön kotipaikkaa tai etnistä taustaa. Sitouduimme heti tutkimuksen alussa noudattamaan salassapitosopimusta. Tutkimuksen eri vaiheissa toimimme sosiaalialan eettisten periaatteiden mukaan. Huomioimme erityisesti eettisiä periaatteita aiheen valinnassa raportoinnissa sekä tulostenkirjaamisessa. Lisäksi eettisesti periaatteet tulivat esille siinä miten me kohtelimme haastateltavia henkilöitä.

2.6 Aikaisemmat tutkimukset

Satu Veijalaisen pro gradu-tutkielma selvittää mielenterveyskuntoutujille suunnatun valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen tuloksellisuutta opiskelijoiden kokemanä. Tutkittavana oli viisi oppilaitosta, joiden opiskelijoista 41 opiskelijaa osallistui kattavasti tutkimukseen. Tutkittava ryhmä osallistui vuoden kestävään valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen.. Yli puolet tutkituista oli nuoria aikuisia. Tutkimukseen osallistuvat olivat erityisen tuen tarpeessa päästäkseen kiinni opintoihin ja työelämään. Opiskelijoiden mielenterveydenhäiriöt aiheuttivat heille toiminnan rajoitteita. Opiskelijoiden toive opiskelulta oli saada muutosta elämään sekä löytää uusia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. He toivoivat rohkeutensa lisääntyvän ja saavansa opiskeluvalmiuksia. Opintoihin osallistumista pidettiin opiskelijoiden mielestä ”normaalin” käytökseen tukevana toimintana ja sen avulla terveen puolen odotettiin vahvistuvan itsessä. Osallisuus yhteiskuntaan koettiin myös tärkeänä tekijänä. Opiskelun odotettiin tukevan myös yhteiskuntaan kuulumisen tunnetta.

Veijalainen toteutti tutkimuksen tekemällä alkukyselyn, puoliavoimen teemahaastattelun ja loppukyselyn. Kyselyt tapahtuivat ajallisesti samassa opintojen vaiheessa jokaisessa oppilaitoksessa.

Tutkimusongelmia oli kaikkiaan viisi. Tutkimuksessa haluttiin tietää, millaisia opiskelijoiden arvioimat lähtökohdat olivat koulutusjaksolle ja millaisia odotuksia heillä oli. Vastauksia haluttiin siihen, vastasiko koulutusjakso odotuksia ja muuttuiko opiskelijoiden käsitys omasta psyykkisestä hyvinvoinnista. Tutkija halusi tietää, mitkä tekijät vaikuttivat muutoksiin ja millaisia opiskelijoiden kokemukset koulutuksesta olivat. (Veijalainen 2007, 20.)

Opiskelijoista valtaosalla oli suuret odotukset opintojen suhteen ja he kokivat, että opinnot vastasivat heidän odotuksiaan. Henkisen hyvinvoinnin koettiin lisääntyneen opiskelun myötä. Opiskelijoiden usko tulevaisuuteen vahvistui ja he löysivät eri työ- ja opiskeluvaihtoehtoja jatkoa ajatellen. Opiskeluvalmiuksien parantuminen, sosiaalisten taitojen vahvistuminen ja rohkeuden lisääntyminen olivat opiskelijoiden mielestä merkittäviä tuloksia koulutukseen osallistumisesta. (Veijalainen 2007, 24–25.)

Tämä tutkimus oli lähellä omaa aihepiiriämme, koska omasta tutkimusryhmästä 50 % haastatelluista opiskelijoista kärsi mielenterveyden ongelmista. Sekä Veijalaisen että meidän tekemämme tutkimuksen tulokset heijastelivat samankaltaisia tuloksia opintojen vaikutuksesta heidän elämäänsä ja hyvinvointiinsa.

Tuovinen (2007) on selvittänyt tutkimuksessaan syitä mielenterveyskuntoutujien hakeutumisesta valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen. Hän on selvittänyt tekijöitä, jotka motivoivat opiskelijoita sekä mitkä ovat opiskelumotivaatioon liittyvät haasteet.

Tutkimukseen osallistui kymmenen opiskelijaa yhdestä oppilaitoksesta. Tutkimus toteutettiin haastatteleamalla opiskelijat teemahaastattelulla. Haastattelussa ei ollut valmiita kysymyksiä, oli vain lista aihepiirejä. Tutkija halusi tuoda esiin opiskelijoiden näkökulman, kokemukset ja havainnot. Tutkittavien koulutustaustana olivat kesken jääneet opinnot joko lukiossa tai ammattioppilaitoksessa. Opiskelijat kokivat haastatteluun osallistumisen tärkeäksi, sillä mielenterveyskuntoutujien opiskelua ei ole tutkittu paljon. Haastattelutilanne koettiin hyvänä harjoituksena sosiaalisesti stressaavasta tilanteesta. (Tuovinen 2007, 29–30.)

Tutkimustulosten mukaan koulutukseen hakeutumisen ja opiskelun motivaatio koostui sekä sisäisistä että ulkoisista tekijöistä. Sisäinen halu muuttua, halu kuntoutua ja kehittyä ihmisenä olivat merkittäviä motivoivia tekijöitä. Opiskelun kautta tavoiteltiin arjen ja elämän hallintaa. Tärkeimmäksi tekijäksi syiden joukossa nousi halu saada koulutus ja työpaikka. (Tuovinen 2007, 61–62.)

Motivoitumisen haasteet olivat Tuovisen tutkimuksen mukaan (2007, 65–66) kytköksissä kolmeen päätekijään. Liian alhainen tai liian korkea vaatimustaso suhteessa taitoihin heikensi motivaatiota. Omien taitojen aliarviointi ja tehtävien liioiteltu vaatimustaso toivat motivoitumisongelmia.

Tuovinen (2007, 70) toi tutkimustuloksissaan esiin sen, että valmentava ja kuntouttava koulutus vastasi vain osittain opiskelijoiden tarpeita. Tähän syinä olivat opiskelijoiden erilaiset taustat ja erot toimintakyvyssä. Koulutuksen ei koettu kaikilta osin vastaavan henkilökohtaisia valmiuksia.

Kolmanneksi aiemmaksi tutkimukseksi valitsimme Henna Jokisen (2011) opinnäytetyön ”Nuorten kokemuksia Turun ammatti-instituutin valmentavasta ja kuntouttavasta koulutuksesta”. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää nuorten kokemuksia valmentavasta ja kuntouttavasta koulutuksesta. Tässä laadullisessa tutkimuksessa kohderyhmänä oli viisi nuorta. Tutkittavien lähtökohdat ja elämäntilanteet olivat hyvin erilaisia ja iältään he olivat 18–19-vuotiaita.

Jokisen tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa lisätietoa oppilaitokselle, joka toimi tutkimuksen toimeksiantajana. Toisena tavoitteena oli osoittaa, että valmentava ja kuntouttava koulutus on tärkeää elämänhallinnan sekä ammatinvalinnan kannalta. Jokinen on ottanut keskeisimmiksi käsitteiksi tutkimuksessa erilaiset ongelmat koulun käynnissä erityisnuoret, oppimisvaikeudet sekä syrjäytyminen. Tutkimus tehtiin haastattelemalla nuoria.

Tutkimuksen tulokset selvensivät asioita, joita opiskelijat arvostivat. He kokivat ammatillisen kiinnostuksen kasvavan. Opiskelu oli haastateltujen mielestä käytännönläheistä. Pieniä opiskeluryhmiä sekä pientä koulutaloa arvostettiin, sillä opiskelijoiden sosiaalisissa taidoissa oli puutteita. Tuloksista ilmeni huolestuttava seikka: kaikki olisivat jääneet kotiin ilman koulupaikkaa, mikäli eivät olisi onnistuneet saamaan työtä.

3 KUNTOUTUKSEN MUODOT

Tutkimusryhmämme kuuluvien valmentavan ja kuntouttavan linjan opiskelijoista osa oli mielenterveyskuntoutujia, osa päihdekuntoutujia. Kuntoutujien toimintakyky voi olla puutteellinen, joka otetaan huomioon koulutuksessa. Opetushallitus (2010) määrittelee toimintakyvyn seuraavasti:

”Toimintakyky tarkoittaa kykyä tai mahdollisuuksia selviytyä jokapäiväisen elämän haasteista: itsensä huolehtimisesta, työstä, opiskelusta, ihmissuhteista, vapaa-ajasta ja harrastuksista. Toimintakyky koostuu fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista edellytyksistä. Se on myös selviytymistä omalle elämälle asetetuista tavoitteista ja toiveista. Toimintakykyä voidaan kuvata myös yksilön ominaisuuksien ja ympäristön ominaisuuksien välisenä suhteena: tasapainotilana kykyjen, elin- ja toimintaympäristön sekä omien tavoitteiden välillä.”

Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto pyrkii tukemaan opiskelijan toimintakykyä monin tavoin. Oppilaitos pyrkii järjestämään toimintaa ja toimenpiteitä, jotka lisäävät opiskelijan omatoimisuutta ja toimintakykyä. Ihalaisen ym. (2002) mukaan toimintakykyyn liittyy tunne oman elämän hallitsemisesta sekä kyky käyttää omia voimavaroja sopivassa määrin elämänhallintaan. On kuitenkin muistettava, että toimintakyvyn määrittelee kukin yksilö omalla laillaan eikä yhtä ainoaa tapaa määritellä ole olemassa.

Opiskelijoita tuetaan kuntoutumisessa, joka on jokaiselle yksilöllinen muutosprosessi. Kuntoutuksella tarkoitetaan toimintaa ja toimenpiteitä, jotka edistävät opiskelijoiden toimintakykyä ja omatoimisuutta. Kuntoutuksen eri osa-alueet lääkinällinen kuntoutus, sosiaalinen kuntoutus, kasvatuksellinen kuntoutus ja ammatillinen kuntoutus painottuvat opiskelijoilla yksilöllisesti. Kuntoutuksen tavoitteena on, että opiskelijoiden ongelmia voidaan ehkäistä, vähentää ja korjata. (Opetushallitus 2010.)

Tässä työssämme rajasimme tutkimuksen sosiaalisen ja ammatillisen kuntoutumisen näkökulmaan. Lääkinällinen kuntoutus otettiin myös mukana, sillä VAKU 1:n opiskelijat osallistuvat työkokeiluihin, erilaisiin terapioihin ja yksi haastateltavista käytti apuvälineenä rollaattoria. Rajasimme tutkimuksemme ulkopuolelle kasva-

tuksellisen kuntoutuksen, sillä kasvatuksellinen kuntoutus keskittyy lapsiin ja nuoriin. Meidän tutkimusryhmämme koostui aikuisista.

3.1 Lääkinnällinen kuntoutus

Suvikkaan ym. (2007) mukaan lääkinällinen kuntoutus koostuu monenlaisista asioista ja se on pääosin järjestetty terveydenhuollon toimesta. Kuntoutusohjaus on osa lääkinällistä kuntoutusta ja sen tarkoituksena on auttaa ja tukea henkilöä koko kuntoutusprosessissa mukaan lukien sosiaalinen ja taloudellinen apu. Apuvälinehuolto on osa lääkinällistä kuntoutusta. Apuvälineet auttavat henkilöä toimimaan mahdollisimman hyvin ja pyrkimyksenä on henkilön omatoimisuuden maksimointi. Osana lääkinällistä kuntoutusta on myös laitoshuolto ja sopeutumismennus. Molempien tavoitteena on tukea kuntoutujaa sopeutumaan esimerkiksi vammaan tai pitkäaikaissairauteen sekä edistää kuntoutumista ja tukea elämähallintaa. Terapiat ovat osa lääkinällistä kuntoutusta. Terapioiden kirjo on laaja ja niitä käytetään yhdessä tai erikseen lääkärin katsoman tarpeellisuuden mukaan.

3.2 Ammatillinen kuntoutus

Ammatillinen kuntoutus on laaja-alaista. Siihen voi sisältyä monenlaisia palveluja. Kuntoutustutkimukset, työvoimaneuvonta, työ- ja koulutuskokeilut ja ammatinvalinnanohjaus ovat esimerkiksi tällaisia palveluja. Työhön valmennus, ammatillinen koulutus sekä työhön/opiskeluun liittyvät apuvälineet ovat osa ammatillista kuntoutusta. Palvelujen järjestäjinä toimivat muun muassa työeläkejärjestelmät, tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmät, Kela, työhallinto ja opetushallinto. (Sosiaali- ja terveyshallitus 1992, 44–57.)

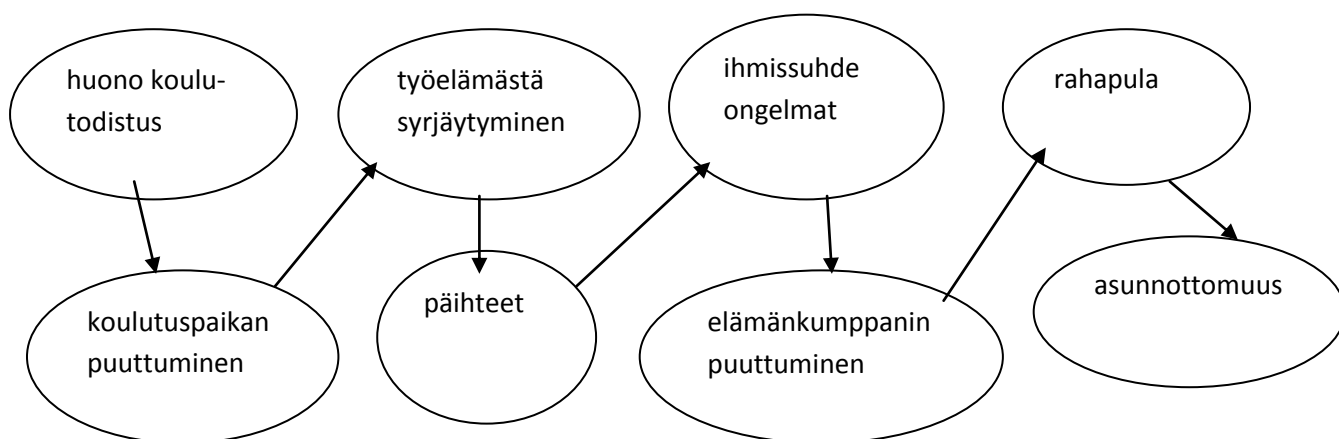
Veijalaisen (2004, 7.) mukaan ammatillinen kuntoutuksen tarkoitus on, että se parantaa ja ylläpitää kuntoutujan työkykyä. Ammatillinen kuntoutus on työn tekemisen edellytyksiä parantavia toimenpiteitä, kuten esimerkiksi koulutus. Ihalaisen (2003, 133.) mukaan kuntoutumisen tulee olla hyvin pienistä tavoitteista lähtevää, pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista. Tavoitteita tulee nostaa vähitellen. Ratkaiseva tekijä kuntoutumisen onnistumisessa on kuntoutuja itse, hän on kuntoutumisen

keskiössä. Kettusen ym. (2002) länsimaisessa kulttuurissa työllä on suuri merkitys ihmisen elämässä. Ajatellaan, että ihmisen sosiaalinen elämä linkittyy vahvasti työhön ja on sen vuoksi tärkeä osa kuntoutumisen kokonaisuudessa.

Veijalaisen (2007, 8.) tutkimuksessa määritellään kuntoutuminen prosessiksi. Prosessin aikana henkilö omaksuu välineitä ja näkökulmia, joiden avulla hän kokee elämän merkitykselliseksi ja saavuttaa uudenlaisen näkemyksen omasta työ- ja toimintakyvystään suhteessa sen hetkiseen toimintakuntoon ja tilanteeseen.

3.3 Sosiaalinen kuntoutus

Sosiaalinen kuntoutus on Kettusen ym. (2002, 334–335) mukaan hyvin laaja-alainen ja vaikeasti rajattava alue. Sosiaalinen kuntoutus tarkoittaa asiakkaan tukemista kokonaisvaltaisesti elämän monilla osa-alueilla, kuten sosiaalisissa suhteissa, koulutuksessa, työssäkäynnissä, liikkumisessa, asumisessa ja vapaa-ajan aktiviteeteissa. Sosiaaliseen kuntoutukseen liittyy kuntoutusta tukevia palveluja, joilla pyritään parantamaan henkilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen elämään. Näillä palveluilla pyritään vähentämään esteitä ja haittoja, jotka aiheutuvat henkilön heikenneestä toimintakyvystä. Sosiaalihuoltolaki, vammaispalvelulaki sekä päihdehuoltolaki määrittelevät palveluita, joihin henkilö on oikeutettu saadakseen kokonaisvaltaista kuntoutusta. Suvikkaan ym. (2007, 97) mukaan sosiaalisella kuntoutuksella pyritään estämään henkilön syrjäytymistä. Syrjäytynyt ihminen saattaa joutua yhteisön, perheen ja työelämän ulkopuolelle. Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomuksen (2007) mukaan syrjäytymisellä tarkoitetaan sitä, että huono-osaisuus kasaantuu ja vaikeuksia esiintyy useilla elämänalueilla. Usein syrjäytyneellä on ongelmia elämänhallinnan ja toimeentulon kanssa. Toistuva työttömyys ja osattomuus yhteiskunnasta ovat usein syrjäytyneen ongelmia.

KUVIO.1. Esimerkki syrjäytmissopolusta. (Suvikas ym. 2007, 61.)

Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistolla on keinot ja työkalut tukea kuntoutujaa voimaantumiseen. Opiston henkilökunta tekee moniammatillista yhteistyötä opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja turvaamiseksi. Moniammatillisessa verkostossa toimivat oppilaitoksen oman henkilöstön lisäksi niin terveystoimi, sosiaalitoimi, nuorisotoimi kuin työelämän yhteistyökumppanit. Tavallisimpia päihde- ja mielen-terveyskuntoutujien esilletuomia ongelmia ovat pelot, keskittymiskyvyn heikentyminen, itsearvostuksen huonontuminen, aloitekyvyttömyys sekä vaikeus hallita arkea. Usein he kokevat häpeää, syyllisyyttä ja huonommuuden tunnetta, joka aiheutuu ympäristön negatiivisesta suhtautumisesta. Usko omiin taitoihin on usein järkkynyt ja passiivisuus omaa elämää kohtaan ottaa vallan. Jotta kuntoutujaa voidaan auttaa, tulee asiakkaan kanssa keskustella hänen kokonaistilanteestaan syyllistämättä. Luottamuksellisen suhteen syntyminen on ensiarvoisen tärkeää. (Ihalainen ym. 2003, 121–123.)

4 VALMENTAVA JA KUNTOUTTAVA OPETUS JA OHJAUS

Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on jaoteltu kahteen osa-alueeseen. Valmentava I on ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta. Sen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia, että hän kykenee koulutuksen jälkeen osallistumaan edellytystensä mukaisesti ammatilliseen peruskoulutukseen tai hankkimaan ammatillisen uudelleen koulutuksen. Lisäksi koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisimman realistinen kuva työelämästä, erilaisista ammateista ja eri koulutusvaihtoehdoista. Koulutuksen tavoitteena on myös, että opiskelija oppii luottamaan itseensä ja omiin kykyihinsä, selviytyy jokapäiväisestä elämästä ja kehittää arjessa tarvittavia taitoja ja valmiuksia. Opintojen laajuus on vähintään 20 opintoviikkoa, enintään 40 opintoviikkoa. Erityisistä syistä opintojen laajuus voi olla enintään 80 opintoviikkoa.

Alla olevissa taulukoissa on nähtävissä sekä Opetushallituksen että oppilaitoksen opetussuunnitelmien sisällöt ja opintokokonaisuudet. Taulukosta tulee esille selvästi koulutusalaakohtaiset valmentavat ja kuntouttavat opinnot, joita Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto tarjoaa.

TAULUKKO 1. Valmentava I:n sisältö ja opintokokonaisuus (Opetushallitus 2010)

OPINNOT	
OPISKELUVALMIUDET	Oppimaan oppiminen Viestintä ja vuorovaikutus Toinen kotimainen kieli ja/tai vieraat kielet Matematiikka Tietotekniikka
TOIMINTAKYVYN EDISTYMINEN	Yhteiskunnassa toimiminen Itsetuntemus ja sosiaaliset taidot Arkielämäntaidot Vapaa-aika Liikunta ja motoriset taidot Terveystieto Taide ja kulttuuri
AMMATINVALINTA JA TYÖELÄMÄ-VALMIUDET	Ammatillisen koulutuksen tuntemus Työelämävalmiudet ja työelämään valmentautuminen
KOULUTUSALAKOHTAISET VALMENTAVAT OPINNOT	Koulutusala-kohtaiset ammatillisiin opintoihin valmentavat opinnot Koulutusala-kohtaiset työelämään valmentavat opinnot
VALINNAISET OPINNOT	

TAULUKKO 2. Valmentava I:n sisältö ja opintokokonaisuus (Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto)

OPISKELUVALMIUDET	Oppimaan oppiminen Viestintä ja vuorovaikutus Tietotekniikka Matematiikka Toinen kotimainen kieli ja/tai vieras kieli
TOIMINTAKYVYN EDISTYMINEN	Taide ja kulttuuri Itsetuntemus ja sosiaaliset taidot Vapaa-aika Liikunta ja motoriset taidot Terveystieto Arkielämäntaidot
AMMATIN VALINTA JA TYÖELÄMÄVALMIUDET	Opinto-ohjaus Koulutuskokeilut Työelämän pelisäännöt
KOULUTUSALAKOHTAISET VALMENTAVAT OPINNOT	Erlaisissa työpajoissa opiskelua: <ul style="list-style-type: none"> • pehmeät materiaalit: kudonta, kankaankuviointi, ompelu, huovutus ja erikoistyöt • kovat materiaalit: puutyöt, entisöinti, korutyöt, metallityöt ja erikoistyöt • työpaikkakokeilut
VALINNAISET OPINNOT	

Valmentava II on työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta. Omatoimisuuden ja arkielämäntaitojen opettelu kuuluu Valmentava II opetukseen. Opintojen laajuus on 40–120 opintoviikkoa.

Valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta järjestetään ammatillisissa erityisoppilaitoksissa sekä koulutuksen järjestämiseen luvan saaneissa ammatillisissa oppilaitoksissa (Veivo, L. & Lämsä, A-L. 2010, 15.)

Opiskelijat tulevat valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen hyvin monista lähtökohdista ja elämäntilanteista. Haastattelujen perusteella saimme näkemystä kunkin opiskelijan omasta, ainutlaatuisesta elämäntilanteesta. Osalla opiskelijoista oli taustalla päihdeongelmia, syrjäytymistä sekä masennusta. Opiskelijoiden kirjavat elämäntilanteet tekevät mielestämme opettajien työn erittäin haastavaksi. Opiston kuraattorin kertoman mukaan hän oli havainnut opiskelijoiden joukossa hyvin monenlaisia ongelmia. Haastatteluissa ilmi tulleet asiat tukivat kuraattorin kertomaa.

Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistolla jokaiselle opiskelijalle tehdään henkilökohtainen opetussuunnitelma, HOPS, jossa määritellään tavoitteet, opintojen suorittaminen, suoritustavat ja ajoitus sekä opintojen arviointi. HOPS (LIITE 3.) tukee opiskelijan urasuunnittelua ja kehittää hänen itsearviointivalmiuksiaan. (Opetushallitus 2010.) Osalle opiskelijoista laaditaan HOJKS (LIITE 4). Se on henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. HOJKS laaditaan opiskelijoille, joiden opetus annetaan erityisopetuksena ja siinä määritellään opiskelijan yksilölliset oppimisen tavoitteet. (L 630/1998, 20§; Opetushallitus 2010.)

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Tutkimuksen kulku

Haastattelu pohjautui ennalta laadittuihin kysymyksiin, jotka antoivat keskustelutilanteelle rungon sekä ohjasi jokaisen opiskelijan pohtimaan samoja kysymyksiä.

Pohdimme ennakkoon haastattelutilannetta. Päädyimme jakamaan puhumisen ja kirjoittamisen erillisiksi tehtäviksi, vaikka itse haastattelutilanteessa rajaukseen ei pitäydyttykään tiukasti. Haastattelutilana oli opiskelijoiden vapaa-ajan aktiviteetteihin varattu huoneisto. Haastattelutilanne muotoutui keskustelunomaiseksi kahvipöydän ympärillä.

Opiskelijat haastateltiin nimettöminä ja opiskelijan anonymiteetti turvattiin kaikin tavoin. Haastateltavat henkilöt numeroitiin. Haastateltavien kertoma raportoitiin tutkimuksessa niin, että ketään ei voida tunnistaa sen perusteella.

Aineisto käsiteltiin ennalta asetettujen kysymysten pohjalta. Tällä tavoin saimme vastaukset ennalta määriteltyihin aihealueisiin. Tutkimuksen pätevyyttä ajatellen mietimme haastateltaville esitettyjä kysymyksiä tarkasti. Hirsjärven ym. (2006, 216) mukaan on tutkimusmenetelmän kykyä mitata haluttua asiaa. Sen vuoksi kysymysten muotoileminen oikeantyyppisten vastausten saamiseksi oli tärkeää.

5.2 Haastateltavien opiskelijoiden tausta ja toiveet

Keräsimme tutkimusaineiston haastattelemalla käta-kurssin opiskelijoita. Haastatteluun osallistui kahdeksan opiskelijaa, joista kaksi oli miestä ja kuusi naista. Haastateltavien ikähaarukka oli 23- 51 vuotta.

Haastattelemiemme opiskelijoiden koulutustausta vaihteli. Kahdella opiskelijalla oli peruskoulutausta, kaksi heistä oli ylioppilasta. Kolmella oli ammattitutkinto, yhdellä haastateltavalla oli yliopistotason koulutus.

Opiskelijoiden tavoitteet koulutuksen suhteen vaihtelivat. Kolme opiskelijaa halusi oppia kädentaitoja ja kokeilla erilaisia tekniikoita. Yksi opiskelija halusi löytää uusia kanavia ilmaista itseään. Kolme opiskelijaa halusi käta-kurssin jälkeen jatko-opintoihin, kaksi opiskelijaa halusi selkeyttä alavalintaan. Kaksi opiskelijaa halusi selkeyttä arkeen, päivärytmiin ja elämään yleensä. Kaksi opiskelijaa halusi palata osaksi yhteiskuntaa. Kahdella oli haaveena raittiina pysyminen käta-kurssin tuella. Yhden opiskelijan toiveena oli sairaudesta toipuminen kurssin aikana.

5.3 Valmentavaan ja kuntouttavaan koulutukseen hakeutuminen

Käytimme tutkimuksessamme lyhenteitä käta- kurssi ja käta-kurssilainen. Kädentaitokurssi, käta-kurssi, on tarkoitettu sekä nuorille että aikuisille, jotka tarvitsevat syystä tai toisesta erityistä tukea. Syitä voivat olla esimerkiksi vammaisuus, sairaus tai tunne-elämän häiriö. Koulutus on valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta. Opiskelussa hyödynnetään käsi- ja taideteollisuusalan eri materiaaleja ja tekniikoita. Uudelleen kouluttautumista pohtivat aikuiset tai takaisin työelämään siirtyvät voivat myös hakeutua kädentaito-kursseille. Opiskelun tavoitteena on opiskelijan omien valmiuksien, mahdollisuuksien ja edellytyksien lisääminen koulutukseen, työhön tai itsenäiseen elämään siirryttäessä. (Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto 2012.)

Tutkimusaineistomme koostui ns. käta-kurssilaisista. Opiskelijat olivat ohjautuneet kurssille eri kanavien kautta. Ennakkotiedot Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston tarjoamasta valmentavasta ja kuntouttavasta koulutuksesta vaihtelivat suuresti. Yksi opiskelija oli kuullut kaveriltaan, että Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto on hyvä paikka. Yksi oli löytänyt tiedon kurssista netistä. Yksi oli saanut tiedon työ- ja elinkeinotoimistosta. Kaksi opiskelijoista oli opiskellut aiemmin Piippolassa, joten heillä oli valmiiksi tietoa kurssista. Yksi opiskelijoista oli saanut tiedon vankilasta, yksi tuli kurssille sosiaalityöntekijän suosittamana. Yksi opiskelijoista oli ohjautunut opiskelemaan käta-kurssille projektin kautta.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden kokemuksia valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta. Halusimme tietää, onko opiskelu ollut enemmän valmentavaa vai kuntouttavaa. Tutkimuksen toinen päätarkoitus oli tuottaa tietoa opiskelijoiden kokemuksista oppilaitokselle hyödynnettäväksi heidän kehittämistyössään. Opiskelijoilta saamiemme vastauksien avulla saimme tietoa siitä, mitkä tahot ovat tukeneet opiskelua ja missä asioissa koululla on kehitettävää.

5.4 Koulutuksen valmentava ja kuntouttava näkökulma

Kysymykseemme, onko koulutus ollut enemmän valmentavaa vai kuntouttavaa, saimme seuraavanlaisia vastauksia. Tutkimuksessamme saimme selville, että viisi opiskelijaa koki koulutuksen olevan enemmän kuntouttavaa.

(8) On tukenut huomattavasti...Joutumiseen ohjausta, vaikka ei kai sille mitään voi.

(2)...syy nousta sängystä.

(5)...merkityksellistä on, että olen tullut ihmisten ilmoille.

Kaksi haastateltavista koki, että opiskelu oli ollut enemmän valmentavaa.

(3) Valmentavaa on ollut enemmän, oppinut tekniikoita.

Yhden opiskelijan kokemus oli, että opiskelu oli ollut sekä valmentavaa että kuntouttavaa.

(4) Se ollu molempiaTukenut kuntoutumista ja valmentanut seuraaviin opintoihin.

5.5 Koulutuksen anti ja onnistumisen kokemukset

Vastaukset olivat positiivisia ja vastausten pohjalta kävi ilmi, että opiskelu on vienyt opiskelijoita eteenpäin ja että opiskelijoilla oli runsaasti onnistumisen kokemuksia koulutuksen ajalta.

Opiskelijoista neljä koki selkeästi, että sosiaaliset taidot olivat parantuneet. He saivat uusia ystäviä ja kokivat yhteisöllisyyttä. Yhteisön jäsen tuntee kuuluvansa yhteisöön ja on henkilökohtaisissa suhteissa yhteisöön kuuluvien jäsenten kanssa, kuten Hyyppä (2002, 25) toteaa.

(1) Kouluna mahtava! Opettajat mukavia. Huumoria ilmassa.

(4) Täällä on tosi hyvä! Opettajat ja opiskelijat hyviä!

(5) Yleistunnelma on hyväksyvä.

(4) Koulu on antanut ihania kavereita! Oon löytänyt ystäviä myös koulun ulkopuolelta.

Yksi opiskelija mainitsi poissaolojen vähentyneen alkoholin käytön vähenemisen myötä. Henkilökunta oli puuttanut alkoholin käyttöön ja ohjasi opiskelijan A-klinikalle. Suvikkaan (2007, 221.) mukaan alkoholismi on sairaudeksi luokiteltu riippuvuustila, joka aiheuttaa sosiaalisia ongelmia. Kun ihmisellä on sosiaalisia ongelmia, hän on vaarassa syrjäytyä yhteiskunnasta, läheisistä ihmisistä, työelämästä ja koulutuksesta. Alkoholismin hoidossa tarvitaan hyvää ja kokonaisvaltaista yhteistyötä eri tahojen kanssa. Tutkimusaineistoomme kuului myös yksi huume-kuntoutuja, joka kertoi saaneensa tukea ja apua kuraattorilta sekä omalta opettajaltaan. Suvikkaan (2007, 231.) mukaan kuntoutumiseen tarvitaan usein irrottautumista tutuista ympyröistä ja kaveripiiristä. Kuntoutujan arvostaminen yksilönä ja aito kiinnostus hänen asioihinsa tukee kuntoutumista. Tämä tulos tulee ilmi tutkimustuloksissa.

Kaikki kahdeksan opiskelijaa kokivat, että oman itsen arvostus, usko omaan kykyihin ja itsetuntemus lisääntyivät opiskelun myötä. Osa opiskelijoista koki, että elämänhallinta oli parantunut ja rohkeus lisääntynyt.

(8)...ihmisten kanssa touhuaminen. Olin yksinäinen kotipaikkakunnalla. Käyn nyt kaupassakin.

(2) Olen saanu uskoa omiin kykyihin. Oon löytänyt uudestaan hukassa olleen iloisen ihmisen – itteni! Oon löytänyt voimaa ja inspiraatiota.

(5) Olen oppinut itsestäni hirveästi. Olen oppinut elämäntaitoja – sitä miten ollaan toisten ihmisten kans.

(5) Saa tehdä kaikkea kivaa, mutta ei vaadita mitään. Mulle on sanottu, että tee, mikä tuntuu hyvältä. On sanottu, että ei tarvi lähteä reissuille, jos ei uskalla.

Seitsemän opiskelijaa koki opiskelun lisänneen elämän ja arjen hallintaa. Elämäntähtäminen on monimerkityksellinen käsite. Hyvä itsetunto sekä sosiaaliset ja taloudelliset voimavarat ovat tekijöitä, joiden avulla ihminen voi kokea vahvaa elämäntähtämistä. Vahvan elämäntähtämisen omaava henkilö pystyy sopeutumaan elämän eri osa-alueisiin ja tuntemaan tyytyväisyyttä. Yhteiskunnallisella, sosiaalisella ja kulttuurisella taustalla sekä henkilön tekemillä terveyteen liittyvillä valinnoilla on vaikutusta elämäntähtämiseen. Myönteiset elämäntähtämiskokemukset vahvistavat elämäntähtämisen tunnetta. (Pietilä, Eirola & Vehviläinen-Julkunen 2002, 157.) Elämäntähtämisessä henkilö arvioi stressiä aiheuttavia tilanteita, uhkaavia kokemuksia ja käsittelee niitä ahdistusta lieventävästi. Hän pyrkii ratkaisemaan ongelman ja käyttää selviytymiskeinoja, joiden avulla hän muuttaa tilanteen suotuisammaksi itselleen. (Raitasalo 1995, 33.)

Yksi opiskelija sai opintojen aikana diagnoosin lukihäiriöstä. Hänellä oli huonoja kokemuksia aiemmilta kouluajoilta, sillä opettaja oli haukkunut häntä tyhmäksi. Saatuaan viimein diagnoosin Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistolla hän sai käyttää tietokonetta kirjoittamiseen ja kouluasiat annettiin hänelle monisteena. Opiskelija koki opiskelun helpottuneen tietokoneen käytön myötä. Lukihäiriöstä kärsivällä voi olla hankaluuksia lukemisen, kirjoittamisen, laskemisen, tilan ja suunnan hahmottamisen, kielellisen kehityksen, tarkkavaisuuden ja koordinaation kanssa. (Eri-laisten oppijoiden liitto ry, 17.)

Viisi opiskelijaa koki, että he olivat oppineet lisää kädentaitoja. Sitä kautta he olivat saaneet onnistumisen kokemuksia. He olivat oppineet laittamaan loimet kangas-

puihin, huovutusta metallin ja saven käsittelyä, puutyötaitoja, entisöintiä, korujen tekemistä, kirjansidontaa ja lasitöitä. Eri tekniikoiden oppinen oli koettu mukavaksi.

(5) Kirjansidonta, lasityöt, eri materiaaleja...Paljon, paljon olen oppinut!

(6) Mulla on mukavia kokemuksia. Oli mukava tehdä puutöitä, määhän tein männystä arkunki. Kyllä määhän opin tosi paljon uutta.

(4) Osaan nyt laskia villan määrän, materiaalikuluja ja senkin opin, että mitä tehdä, jos lanka ei riitä.

(4) Ihanaa kun pääsee toteuttamaan itseä niin paljon kuin haluaa ja kerkiää!

Koulutuksen kautta omat tavoitteet olivat selkiytyneet kahdella opiskelijalla. Kiinnostus käsityöalan yrittäjyyteen oli herännyt opiskelijan myötä.

(1) Jokin monimuotoinen yrittäjyys on säilynyt mielessä. Opiskelu on vahvistanut sitä.

(3) Opiskelun aikana on käsityöläisyys vahvistunut kovasti.

Yksi opiskelija sanoi, että käsillä tekeminen oli auttanut kuntoutumisessa.

(5) Kudonta oli mahtavaa – ikäikäistä. Tunne kuulumisesta sukupolvien ketjuun...

Viisi opiskelijaa oli sitä mieltä, että terveystarkastukseen pääsy oli hyvä asia. Viidelle opiskelijalle oli tehty terveystarkastus ja kaksi käytti terveydenhoitajan palveluja. Kaksi opiskelijaa ei ollut käyttänyt lainkaan opiskelijaterveydenhuoltoa.

(3) Terveystarkastus oli tosi hyvä asia. Mulla ei ole koskaan ennen otettu kolesterolia.

(2) On hyvä, kun on niin lähellä. Sinne on helppo mennä, kun voi mennä ilman ajanvarausta.

Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston opiskelijaterveydenhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden opiskelukykyä ja heidän terveyttään sekä edistää opiskeluympäristön turvallisuutta ja terveyttä (Jedu 2012).

5.6 Opiskelun ongelmat

Kahdella opiskelijalla oli suuria vaikeuksia nousta aamulla sängystä ylös.

(8) Mä valvoin liian myöhään, surffailin vaan netissä. Sitte oli aamulla vaikee herätä.

(2) Kävin aamusin Jaakobin painia itteni kanssa.

Yhdellä opiskelijalla oli ongelmia alkoholin käytön kanssa opiskelun alkuvaiheessa. Sen seurauksena hänellä oli luvattomia poissaoloja.

(7) Tuli kaljoteltua eikä sitte jaksanut lähtä kouluun. Nyt on kuitenkin parammin.

Yksi opiskelija koki koulupäivät liian pitkiksi opintojen alussa. Yhden opiskelijan mielestä sairaus aiheutti sen, että hän koki jäävänsä osattomaksi joistakin aktiviteeteista.

(4) Minä en saanu osallistua kaikkiin aktiiviteetteihin sairauteni takia, vaikka oisin omasta mielestä kyllä kyenny.

5.7 Opiskelijoiden saama tuki

Opettajat olivat tukeneet kaikkia haastattelemiamme opiskelijoita. Neljä opiskelijaa koki saaneensa apua sekä kuraattorilta että opettajilta. Kuraattori toimi keskusteluapuna, ohjasi terveydenhuollon ja muiden palveluiden pariin, auttoi hankalien etuuslomakkeiden täyttämässä sekä auttoi tulevaisuuden suunnitelmien tekemisessä. Kaksi opiskelijaa koki saaneensa tukea asuntolanvalvojilta. Yksi opiskelija koki opinto-ohjaajan tuen merkitykselliseksi.

Koulun ilmapiirillä oli suotuisa vaikutus yhteisöllisyyden tunteen syntymiseen. Kurosen (2010, 203.) mukaan kannustava ilmapiiri sekä koulussa viihtyminen on merkityksellistä ja saa opiskelijan tulemaan kouluun. Onnismaan, Pasasen & Sprangin (2000, 140.) teoksessa sanotaan, että etäinen ja vähäinen vuorovaikutus opiskelijan ja opettajan välillä voi olla osasyllisenä opiskeluvaikeuksien kertymi-

seen. Tutkimuksemme tukee käsitystä siitä, että Piippolan ammatti- ja kulttuurioipiston henkilöstö toimii työssään opiskelijoita tukevasti.

(8) Palaveri kuraattorin ja muiden kanssa sai mut skarppaamaan.

(2) Ope saa vetää mua kuin pässiä narussa.

(4) Opettajat ovat ymmärtäväisiä ja ammattitaitoisia.

Yhden opiskelijan kohdalla koulun henkilökunta päätyi yhteisymmärryksessä opiskelijan kanssa ottamaan opiskelijalta asunnon avaimen pois koulupäivien ajaksi. Tällä varmistettiin se, ettei hän mennyt asuntoonsa nukkumaan koulupäivän aikana.

(2) Opet ja kuraattori ovat tukeneet elämänhallinnassa sillä tavalla, että kun ite mieltii iltaisin asioita, niin vaikeista tilanteista on helppo puhua ihmisille, kun ei ole tarvetta valehella kellekään.

(4) Kuraattori on auttanu, kun minun on pitänyt täyttää Kelalle jotain epämiellyttäviä kaavakkeita.

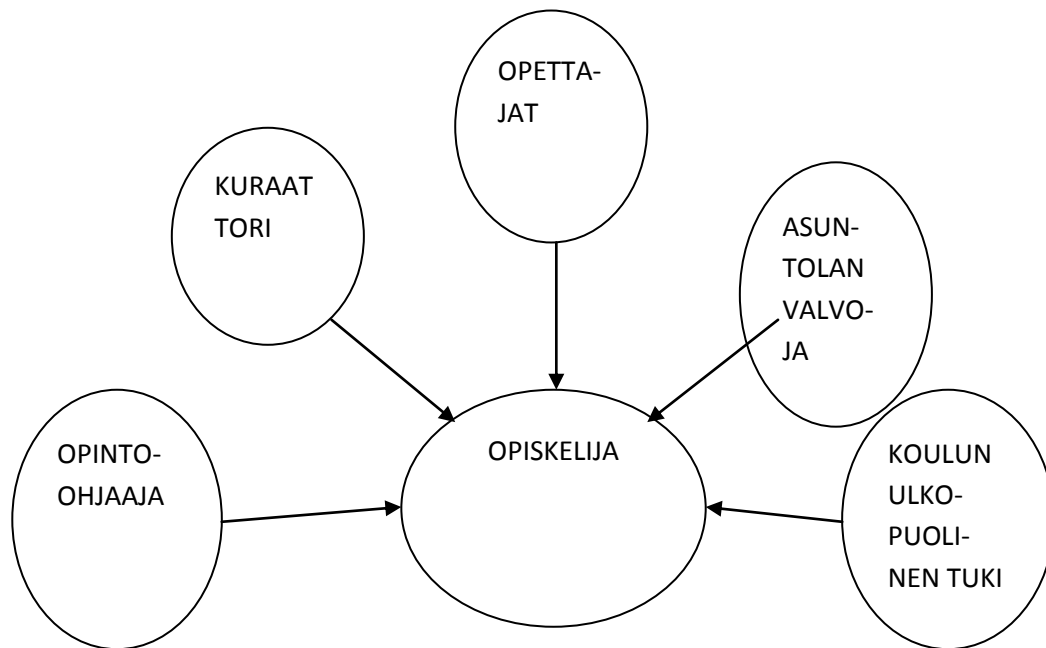
(8) Asuntolanvalvojat patistaa mua siivoamaan kerran viikossa. Muuten jäis siivoamatta. Hyvä, että ne patistaa.

(3) Koen, että en tartte tällä hetkellä apua koulun porukoilta.

(6) Opettajat ovat olleet kivoja ja auttavat, jos on jotain ongelmia. Saa varmasti mennä kysymään. Ne painottaa, että tultava kysymän, jos on ongelmia.

(3) Opettajat on kärsivällisiä. Ne opettaa äidillisesti. Niiltä uskaltaa kysyä asioita, jos ei ite ymmärrä.

(5) Kävin jutteleen opettajien kans jo ennen koulun alkua. Siitä tuli tunne, että tänne on hyvä tulla. Sulle annetaan tilaisuus olla sellainen kuin olet, se on armollista.

KAAVIO 4: Opiskelijan saama tuki.

Opiskelijat saivat tukea myös muilta tahoilta kuin koululta. Kysyimme, millainen verkosto opiskelijalla oli opiskelujen alussa, millainen se oli haastattelu hetkellä ja miten verkosto oli muuttunut. Ainoastaan yhdellä opiskelijalla ei verkosto ollut laajentunut opiskelujen aikana.

(7) Kavereita ei ole ollut enkä nytkään seurustele opiskelutovereitten kans iltaisin. Äiti ja terapiakeskuksen porukat tukee mua.

Seitsemän opiskelijaa sanoi verkostonsa laajentuneen. He olivat saaneet uusia ystäviä koulutovereista. Uudet tuttavat koettiin myönteisenä asiana. Kaikki seitsemän kokivat voimaantuneensa uusien ystävien myötä.

(2) Puoli koulua on semmosia, että ne käy moikkailemassa ja niitten kans voi heittää läppää. Nuoretki voi lähestyä mua. Liekö joku lamppu otassa etten oo semmonen käpy.

(4) Koulu on antanu ihania kavereita. Oon saanu niiltä paljo rohkasua ja ne on tukenu mua monessa asiassa.

(6) Mää sain uusia ystäviä omalta luokalta. Meillä oli hirveen hyvä yhteishenki ja luokkahenki.

Neljällä opiskelijalla oli tukena mielenterveystoimiston palvelut.

(7) Mä käyn edelleen psykiatrisen sairaanhoitajan luona kerran kuussa.

(2) Mielenterveyspuoli on auttanu tosi paljon. Ja lomanki aikana oli lupaa tulla koululle, jos kotona menee hermot.

(5) Mulla on ollu mahdollisuus purkaa tunteita, kun oon käyny terapiassa puhumassa.

Perheellä oli merkitystä jokaiselle opiskelijalle. Äidit, isät, sisarukset, puoliset ja omat lapset tukivat heitä ja tuki koettiin tärkeäksi.

(8) Isän kanssa mullon hyvä suhde. Pikkuveli on kiireinen. Sillon omat harrastuksen ja mä en nää sitä usein.

(3) Mää oon toisen veljen kans paljon tekemisissä. Tietokoneella oon aina iltaisin yhteyvessä lapsiin.

(5) Mun mies on tukenu ja rohkassu mua valtavasti.

(6) Mää sain tukea sekä äitiltä ja pikkusiskolta. Äiti tuki mua, että lähen opiskelemaan enkä jää kotia möllöttään.

Kahdella opiskelijalla tukijoukkoihin kuului entisiä työtovereita. Kahdella tukena olivat ystävät kotipaikkakunnalla.

(4) Työpaikalla oli hyviä suhteita – itkin, kun piti lähtiä sieltä. Vieläki ollaan yhteyvessä.

(3) Mullon muutama hyvä ystävä kotipaikkakunnalla. Me ollaan säännöllisesti yhteydessä.

5.8 Koulutuksen kehittäminen

Yksi opiskelija toivoi, että opiskelijoiden mielipiteet huomioitaisiin kurssitoiminnassa. Yksi opiskelija totesi, että koulutus- ja työpaikkakokeilujen paljous yllätti.

(1) Se aiheuttaa repaleisuutta, kun osa rampaa koko ajan jossain. Vois kertoa tarkemmin, että mitä niitä kokeiluja kaikkia on ja miten paljo niitä on.

Yksi opiskelija koki ammattiopisto Luovilla käynnin tarpeettomaksi. Luovi on valtakunnallisesti toimiva erityisoppilaitos, joka järjestää valmentavaa ja kuntouttavaa

opetusta ja ohjausta, ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta sekä ammatillista aikuiskoulutusta (Luovi 2012). Opiskelijan mielestä vain opiskelijat, joilla on jokin vamma tai vika, voisivat osallistua käynteihin Luovilla.

Neljä opiskelijaa koki kurssien olleen liian lyhyitä. Kaksi koki erityisesti kankaankudonnan olleen liian lyhyt kurssi.

(3) Olisin toivonu kankaankudontaa enempi, sitä oli aivan liian vähän.

(1) Mun mielestä kudontaa ois saanu olla enempi, oli ihan liian vähän. Onkohan kielet syöneet kädentaitoaineiden osuutta?

Yksi opiskelija oli sitä mieltä, että ruokatunti oli liian lyhyt. Yhden opiskelijan mielestä taukojen tulisi mennä opiskelijoiden ehdoilla silloin kun oppilaat taukoa tarvitsevat.

(8) Ruokatunti sais olla ainaki vartin pitempi, niin kerkeis ottaa tirsat.

ATK-opetusta tulisi yhden opiskelijan mielestä enemmän ja alkuvaiheessa olisi hyvä selvittää opiskelijan lähtötaso. Opiskelija koki, että joutui tekemään turhia asioita, joita jo entuudestaan osasi. Yksi opiskelija oli sitä mieltä, että tietotekniikan opetus oli hyvää, mutta tunteja tulisi lisätä. Kolmen opiskelijan mielestä lukujärjestys olisi suunniteltava niin, että kaikkea olisi tasaisesti. Teoriaa oli kasaantunut heidän mielestään liikaan muutamalle viikolle.

(5) ...liikuntaa koko päivä! Kuka jaksaa liikkuu kuus tuntia putkeen?

Yksi opiskelija oli sitä mieltä, että työ- ja koulutuskokeilut tulisi olla ennen yhteishakua.

(2) Jos kokeilut olisivat ennen yhteishakua, olisi jatko-opiskelun suunnittelu helpompaa, kun tietäisi, mitä haluaa opiskella.

Yhden opiskelijan mielestä erityistarpeita vaativilla opiskelijoilla tulisi olla henkilökohtainen avustaja.

(2)...välillä tuntuu väärältä, että yks ihminen vie opettajan ajan ja toiset ei pääse etenemään hommassa.

Yhdelle opiskelijalle oli epäselvää, missä luokassa tunnit kulloinkin ovat. Samainen opiskelija otti osittaisen vastuun ongelmasta, sillä hän myöhästeli tunneilta. Yhden opiskelijan mielestä olisi hyvä, jos sama ryhmä pysyisi koko kurssin ajan.

(3) Joutuu kertaan samoja asioita, kun uusia tulee ryhmään kesken kaiken.

Yhden opiskelijan mielestä sairaus tai vamma ei saisi olla este opintomatkoille ja retkille mukaan pääsemisessä.

(4) Oisin halunnu olla enempi retkillä mukana. Sairaus ei saisi olla este.

Yhden opiskelijan mielestä uudessa opetussuunnitelmassa olisi kehittämisen paikkoja.

(5) Esimerkiksi liikunnan tuntimäärät on epäselvät.

Yhden opiskelijan mielestä opettajien tietämättömyys opiskelijan taustasta tai sairaudesta oli huono asia. Hän koki sen ongelmaksi.

(5)... tuli opettajan kans konfliktitilanne, kun ei ope ei tienny. Kaikki opettajat saa tiedon, kun vaan lukevat opiskelijan paperit.

Yhden opiskelijan mielestä koulukyydityksen puuttuminen oli huono asia.

(6) Vähä huono, kun ei kulje koulukyyditystä. Ennen kulki, mutta sitte tuli se onnettomuus.

Yksi opiskelija toivoi vapaa-ajantoimintaan tietovisaa. Yksi opiskelija toivoi enemmän toimintaa viikonlopuille.

6 JOHTOPÄÄTOKET

Tutkimuksestamme käy ilmi, että opiskelijoiden elämäntilanteet opiskeluiden alkamisaikana olivat hyvin erilaiset ja opiskelijat tulivat hyvin erilaisista lähtökohdista. Koulutustausta vaihteli peruskoulusta yliopistotason koulutukseen. Osa opiskelijoista oli tullut suoraan työelämästä, osalla taustalla oli työttömyys. Osalla opiskelijoista oli taustalla mielenterveys- ja päihdeongelmia, joihin he tutkimuksemme mukaan olivat saaneet apua ja tukea opintojen aikana. Muutamalla opiskelijalla oli ongelmia terveyden kanssa.

Tutkimuksessamme tulimme siihen johtopäätökseen, että valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus sopii hyvin monenlaisille ihmisille taustasta riippumatta. Huomasimme, että vaikka lähtökohdat ja tausta ovat erilaiset, opiskelija saa koulutukselta eväitä tulevaisuuteen. Opiskelijat olivat löytäneet oman itsensä, omia vahvuuksia ja sosiaalisia taitoja. Usko omaan itseensä oli lisääntynyt koulutuksen aikana. Osalle opiskelijoista tulevaisuuden tavoitteet olivat selkiytyneet opiskelun myötä. Neljä haastateltavistamme oli tullut opiskelun aikana siihen tulokseen, että haluaa työskennellä jatkossa käsityöalalla ja aikovat hakeutua jatkossa kädentaitoja vaativiin ammatteihin. Lisäksi opiskelijat saivat koulutukselta mahdollisuuden opiskella erilaisia kädentaitoja, kuten esimerkiksi metallityöt, savityöt, puutyöt, kudonta ja kankaanpainanta.

Tutkimuksemme mukaan osa opiskelijoista koki, että he olisivat halunneet tulla kuulluksi opintojaksojen suunnittelussa. Muutama opiskelija esitti toiveita tiettyjen opintojen lisäämisestä. He kokivat, että oppiminen jäi puutteelliseksi liian lyhyitten kurssien takia. Toisaalta taas tuli esiin, että joitakin aineita oli liian paljon ja se aiheutti turhautumista. Puutteeksi opiskelijat kokivat sen, että ryhmä oli hajanainen. He olisivat toivoneet yhtenäistä, pysyvää ryhmää.

Kartoitimme opiskelijoiden saamaa tukea koululta ja koulun ulkopuolelta. Opiskelijoiden mukaan sekä koulun antama että koulun ulkopuolinen tuki kannusti ja rohkaisi heitä opiskeluun. Tuen saanti oli jokaisen opiskelijan mielestä merkittävä tekijä. Saamansa tuen avulla opiskelija kokivat tulleensa sosiaalisemmaksi. Yli puolet opiskelijoista oli uskaltanut solmia uusia ystävyysuhteita ja kokivat sen myönteisenä kokemuksena. Osa opiskelijoista halusi vahvistaa sosiaalisia taitojaan ja tut-

kimuksemme mukaan tavoite toteutui heidän kohdallaan. Tutkimuksemme mukaan kaikki opiskelijat olivat saaneet tukea opettajilta. Tästä voimme vetää sen johtopäätöksen, että opettajien rooli opiskelijoiden tukemisessa on merkittävä. Muutamien opiskelijoiden kohdalla verkosto oli varsin suppea. Verkoston suppeudesta huolimatta tuki koettiin erittäin tärkeäksi ja suhteet olivat läheisiä. Lähes puolet haastatelluista arvioivat sosiaalisen verkostonsa olevan suhteellisen laaja. Haastattelemistamme opiskelijoista suurin osa tunsi yhteisöllisyyttä ja tunsi kuuluvansa joukkoon. Ainoastaan kaksi haastattelemaamme opiskelijaa ei ollut tekemisissä opiskelutovereiden kanssa kouluajan ulkopuolella.

Tutkimuksen tarkoitus oli myös selvittää, kokivatko opiskelijat valmentavan ja kuntouttavan opetuksen enemmän valmentavana vai kuntouttavana. Viisi opiskelijosta koki opiskelun olleen kuntouttavaa, kaksi opiskelijaa koki opiskelun valmentavaksi ja yksi opiskelija koko opiskelun olleen sekä valmentava että kuntouttavaa. Kuntouttavana opiskelun kokeneet opiskelijat toivat esiin erityisesti sosiaalisen kuntoutumisen näkökulman. He kokivat elämänhallintansa parantuneen, arjenhallinnan lisääntyneen, masennuksen ja koulujännityksen helpottaneen. Yksi opiskelija sai koulutuksesta syyn nousta arkisin sängystä. Opiskelijat kokivat saaneensa eväitä elämään ja tulevaisuuden suunnitteluun. Myös uudelle paikkakunnalle muuttamisen koettiin olevan kuntouttavaa, sillä asioita voi nähdä uudessa paikassa eri kannalta. Valmentavana koulutuksen kokeneet opiskelijat saivat tukea tulevaisuuden suunnitelmien tekemiseen ja niiden vahvistamiseen. He saivat valmiuksia tuleviin ammatillisiin opintoihin. Merkittäväksi koettiin erilaisten tekniikoiden oppiminen kovien ja pehmeiden materiaalien käsittelyssä. Valmentavaksi ja kuntouttavaksi opiskelun kokenut opiskelija sanoi opiskelun kuntouttaneen häntä ja hän myös oli saanut valmennusta seuraaviin opintoihin. Tutkimuksen perusteella voimme sanoa, että valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on tärkeä koulutusmuoto ja vastaa oppilaiden tarpeisiin.

Opetussuunnitelmassa on mainittu useita eri tavoitteita koulutukselle. Tulimme siihen johtopäätökseen, että opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin. Tavoite opiskelijan opiskeluvälineiden kehittämisestä saavutettiin, koska opiskelijat saivat valmiuksia jatko-opintoihin. Koulutus- ja työkokeilut tukivat opetussuunnitelman tavoitteita siitä, että opiskelijat saivat mahdollisimman todenmu-

kaisen kuvan eri koulutusvaihtoehtoista ja työelämästä. Opetussuunnitelman tavoitteena oli, että opiskelijalle selkiytyy käsitys omista vahvuuksista ja tuen tarpeesta. Tämä tavoite saavutettiin. Opiskelijat kertoivat selvästi, kuinka itsetuntemus oli lisääntynyt opintojen aikana. He myös kykenivät erittelemään oman tuen tarpeensa ja oppivat tunnistamaan, millaisiin asioihin he tukea tarvitsivat. Näiden pohjalta opiskelija pystyy rakentamaan omia ammatillisia jatkosuunnitelmia. Tutkimustulokset tukivat tätä tavoitetta vahvasti. Opetussuunnitelmassa yksi tavoite oli, että opiskelija luottaa omaan kykyihinsä, selviytyy päivittäisistä elämäntilanteista ja kehittää arjen hallinnan taitoja. Tulimme siihen johtopäätökseen, että nämä tavoitteet toteutuivat erinomaisesti koulutuksessa. Opetussuunnitelman mukaan valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (VAKU 1) sisältää opintoja, joilla tuetaan toimintakykyä, opiskeluvalmiuksia sekä ammatinvalintaa ja työelämävalmiuksia. Siihen voi sisältyä myös alakohtaisia valmentavia opintoja. Johtopäätöksemme mukaan opiskelijat saivat juuri opetussuunnitelman sisällään pitämiä asioita. Opetussuunnitelmassa on tavoite, että opinnot tukisivat opiskelijaa nivelvaiheessa. Kun ammatillinen suuntautuminen on vielä muodostumatta, opiskelu valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa auttaa muodostamaan näkemysten omista vahvuuksista ja eri ammatillisista vaihtoehtoista, joihin suuntautua. Tämä tavoite on koulutuslakohtaisilla valmentavilla opinnoilla. Valinnaisten opintojen tavoitteena on opiskelijan ammatillisen kasvun, hyvinvoinnin ja kuntoutumisen tukeminen. Tulimme siihen johtopäätökseen, että nämäkin tavoitteet toteutuivat koulutuksen aikana.

Vapaa-ajan toimintaan opiskelijat eivät juuri osallistuneet. Vain kaksi opiskelijaa osallistui kouluajan jälkeen tapahtuvaan vapaatoimintaan. Ohjattu punttisaliharjoittelu, ompelu- ja korukerho olivat sellaisia toimintoja, joihin he olivat osallistuneet. Nämä kaksi opiskelijaa osallistuivat myös oppilaitoksen järjestämiin tukiviikonloppuihin. Tukiviikonloput koettiin tärkeäksi ja niitä odotettiin. Tukiviikonloppujen aikana opiskelijat tekivät ruokaa, kävivät elokuvissa ja ostoksilla lähikaupungeissa. Muut haastattelumme opiskelijat kokivat, etteivät he tarvitse ohjattua vapaa-ajan toimintaa, vaan halusivat itse järjestää oman toimintansa. Vaikka ilta- ja viikonlopputoimintaan osallistui vain kaksi haastateltavistamme, he kokivat toiminnan

erittäin tärkeäksi. Tulimme siihen johtopäätökseen, että toimintaa tulee järjestää ja sitä tulisi kehittää niin, että se vastaisi useampien opiskelijoiden toiveita ja tarpeita.

Tutkimustuloksista tulee esille kehittämisideoita oppilaitokselle opiskelijoiden mielipiteiden avulla. Niiden pohjalta oppilaitos voi suunnitella tulevaisuudessa valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta opiskelijoiden näkökulmasta.

7 POHDINTA

Olemme tehneet tämän opinnäytetyön Piippolan ammatti- ja kulttuuriopistolle. Tutkimuksen kohteena olivat valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opiskelijoiden kokemukset. Aihe on meidän tutkijoiden mielestä erittäin mielenkiintoinen, sillä molemmat työskentelemme vajaakuntoisten sekä päihde- ja mielen-terveyskuntoutujien parissa päivittäin. Uskomme, että tutkimuksen tekeminen tukee ammatillista kasvuamme. Tulevina sosionomeina (AMK) pystymme hyödyntämään tätä tutkimustietoa sekä kokemusta tutkimuksen tekemisestä tulevassa työssämme.

Tutkimuksen aihe nousi esiin oppilaitoksen henkilökunnalta. Otimme yhteyttä Piippolan ammatti- ja kulttuuriopiston kuraattoriin ja sovimme tapaamisen. Prosessi oli ajallisesti pitkäkestoinen. Kaiken kaikkiaan tekeminen kesti toista vuotta, helmikuusta 2011 huhtikuuhun 2012. Pidimme alusta saakka tärkeänä, että noudattaisimme itsellemme asetettuja aikatauluja. Se osoittautui kuitenkin haasteelliseksi. Alun perin suunnittelemamme aikataulun mukaan oli tarkoitus, että työ on valmis joulukuussa 2011. Mutta elämäntilanteidemme sekä muiden muuttuvien tekijöiden yhteensattuma aiheutti sen, että jouduimme pitkittämään tutkimuksen valmistumista.

Saatuamme aiheen ja tutkimusluvan pohdimme, mitä työ tulee pitämään sisällään ja millaisiin kysymyksiin haluaisimme vastauksia (LIITE 3). Pohdimme tarkoin kysymyksiä, joita olisi tarpeen esittää haastateltaville. Haastattelut toteutettiin huhtitoukokuussa 2011. Tarkoituksemme oli purkaa haastattelut kesän aikana. Purkaminen siirtyi kuitenkin syksyyn 2011. Aloitimme teoriaosuuden tekemisen heti haastattelujen jälkeen. Hankimme tutkimusaiheeseen liittyviä lähdeteoksia. Pyrimme siihen, että käyttämämme tieto olisi mahdollisimman uutta.

Teemahaastattelu antoi aitoa tietoa käta-kurssista. Haastateltavat kertoivat hyvin avoimesti ja rehellisesti omista ongelmista ja elämäntilanteesta. He osasivat nimeä, mitä muutoksia he haluaisivat koulutukseen. Olimme hyvin tyytyväisiä haastattelujen etenemiseen ja sujuvuuteen.

Koska meillä ei ollut aikaisempaa tekemistä tutkimuksen tekemisestä, meidän tuli olla mahdollisimman tarkkoja ja huolellisia analysoidessamme tutkimusaineistoa. Tällä varmistimme sen, että tulos olisi totuudenmukainen. Analyysi- ja viimeistelyvaiheeseen olisi ehkä voinut käyttää enemmän aikaa.

Työskentelimme koko prosessin ajan yhdessä. Olemme sitä mieltä, että yhdessä tekeminen avasi näkökulmia. Pohtiessamme asioita toinen huomasi erilaisia asioita kuin toinen. Työskentely tapahtui saman pöydän ääressä koko prosessin ajan. Emme jakaneet työtä niin, että kumpikin olisi tehnyt osioita yksinään, vaan keskustelimme aiheesta, luimme kirjallisuutta ja kirjoitimme työtä työlle varattuina ajankohtina yhdessä.

Pohdinnassamme haluamme tuoda esille kuraattorin roolin oppilaiden tukemisessa. Uskomme opiston kuraattorin olevan avainasemassa kouluuyhteisössä. Hänellä on oppilaiden auttamiseen tarvittava ammattitaito ja kontaktiverkosto. Hän ohjaa tarvittaessa opiskelijan tarvittavan avun ja tuen piiriin. Samalla hän toimii eräänlaisena koordinaattorina pitäen huolen siitä, että tarvittava tieto siirtyy kaikille kontaktiverkossa toimiville henkilöille. Kuraattorin läsnäolo koulun tiloissa on hyvin tärkeää. Kuraattorin tehtävänä on olla aidosti läsnä opiskelijan tullessa hänen luokseen, jotta hän pystyy antamaan tarvittavaa tukea opiskelijalle hänen ongelmissaan. Persoonana kuraattori on helposti lähestyttävä, jolloin hänen kanssaan on helppo keskustella asioista, jotka askarruttavat mieltä. Haastattelujen perusteella tuli selkeästi esille miten tärkeä henkilö kuraattori on oppilaitoksessa. Haastateltavat henkilöt käyttivät kuraattorin tarjoamaa apua ratkoessaan ongelmiaan. Mielestämme on erittäin tärkeää, että kuraattori on läsnä oppilaiden arjessa tulevaisuudessaakin.

Opettajat ovat tärkeitä tukijoita opiskelijoille. Mielestämme opettajien rooli opiskelijoiden tukemisessa oli merkittävä. Opiskelijoilta saamamme palautteen mukaan he olivat ymmärtäväisiä ja ammattitaitoisia. Heidän kannustuksensa tukemana opiskelijat pääsivät opiskelussaan asetettuihin tavoitteisiin.

Opiskelijat saivat tukea myös muilta tahoilta. Mielestämme opiskelijoiden koulun ulkopuolinen verkosto oli merkittävä tuki opiskelijoiden elämässä. Mielenterveysneuvolan palveluja käyttävät opiskelijat saivat pitkäkestoista tukea ammattilaisilta.

Keskustelujen avulla opiskelijat saivat purkaa omia tunteitaan turvallisessa ympäristössä. Sen myötä he jaksoivat keskittyä opiskeluun paremmin. Perheen merkitys tuli tutkimuksessamme esille tärkeänä tekijänä. Mielestämme perheen antama tuki auttoi opiskelijoita jaksamaan opinnoissa eteenpäin sekä toteuttamaan tulevaisuuden tavoitteita.

Mielestämme opiskelu on tukenut opiskelijoiden jaksamista ja voimaantumista. Se tuli ilmi tutkimustuloksissa ja olemme sitä mieltä, että oppilaitos on onnistunut tehtävässään valmentaa ja kuntouttaa opiskelijoita.

Tutkimuksen aikana syntyi kehittämisideoita, joita oppilaitos voi hyödyntää kehittäessään kätä-kurssin opetusta. Kurssien pituuteen tulisi mielestämme kiinnittää huomiota. Tässä tulisi ottaa huomioon opiskelijan yksilölliset toiveet sekä hänen halunsa kehittyä ammatillisesti.

Opiskelijat toivat esiin toiveita, että taukoja koulupäivien aikana tulisi pitää opiskelijälähtöisesti. Samoin ruokatunti voisi olla silloin, kun se tuntuu opiskelijoista sopivalta. Tietysti tässä on otettava huomioon koulun ruokalan aukioloajat. Mielestämme tätä ideaa voisi kehittää, sillä taukojen pitäminen silloin, kun ne tuntuvat tarpeellisilta, auttavat jaksamaan sekä keskittymään paremmin.

Tutkimuksessamme tuli esille opiskelijoiden mielipide siitä, että teoria oli kasaantunut liiaksi muutamalle viikolle. Mielestämme teoriaa ja käytännön aineita tulisi jakaa lukujärjestyksessä tasaisesti pitkin matkaa. Näkisimme, että opiskelijat jaksaisivat keskittyä paremmin teoriaan, kun sitä ei olisi liikaa yhdellä kertaa. Opiskelijoiden kokemuksen mukaan teoritunnit ovat raskaita.

Tutkimuksessa tuli ilmi kehittämis ehdotus työ- ja koulutuskokeilujen suhteen. Nykyisin sekä työ- ja koulutuskokeilut ovat opiskelijoiden kertoman mukaan vasta koulujen yhteishaun jälkeen. Jos kokeilut olisivat ennen yhteishakua, opiskelijat hyötyisivät niistä paremmin tehdessään jatkosuunnitelmia. Työ- ja koulutuskokeilujen tarkoitus on tukea ammatillista suuntautumista ja uravalintaa. Opiskelijat eivät pysty nyt hyödyntämään kokeiluja optimaalisesti, sillä he joutuvat tekemään hakupaperin ennen työ- ja koulutuskokeilua. Työ- ja koulutuskokeilujen määrä tuli tutkimuksemme mukaan yllätyksenä joillekin opiskelijoille. Kehittämis ehdotuk-

semme on, että työ- ja koulutuskokeilujen määrä ja kesto tulisi selkeästi kertoa opiskelijoille opintojen alussa.

Tutkimuksessamme tuli ilmi, että opettajat eivät välttämättä ole tietoisia oppilaan taustasta. Tästä voi seurata ongelmia ja pahaa mieltä, sillä opettaja voi vaatia oppilaalta asioita, joihin opiskelija ei sillä hetkellä ole kykenevä. Kehittämisehdotuksemme on, että kaikki opettajat käyttäisivät aikaa oppilaiden taustaan tutustumiseen opiskelujen alussa. Tällä toimenpiteellä varmistettaisiin se, että tarvittava informaatio olisi tiedossa kaikilla opiskelijan kanssa työskentelevillä opettajilla.

Opiskelijoilta saamiemme vastausten perusteella yhtenä kehittämisehdotuksena on avustajien käyttäminen tarvittaessa. Jos oppilaitokseen tulee opiskelija, jolla on erityistarpeita, tulisi häntä olla avustamassa henkilökohtainen avustaja. Opiskelijat kokivat erityistarpeisen opiskelijan vievät liikaa opettajien aikaa ja huomiota. Muut opiskelija joutuivat odottelemaan opettajan keskittyessä erityishuomiota vaativaan opiskelijaan ja siitä seurasi opintojen hidastuminen ja turhautuminen tuntien aikana.

Tutkimuksessamme tuli ilmi opiskelijoiden vähäinen osallistuminen vapaa-ajan toimintaan. Olimme yllättyneitä siitä, että opiskelijat eivät ole kiinnostuneita osallistumaan enemmän ilta- ja viikonlopputoimintaan. Ehdotuksemme on, että opiskelijat olisivat suunnittelemassa vapaa-ajan toimintaa. Tutkimuksestamme kävi ilmi, että esimerkiksi mielenterveyskuntoutujat ja hiljaiset oppilaat eivät koe Porttia omakseen, vaan heille tulisi suunnitella muun tyyppistä toimintaa.

Olemme sitä mieltä, että Piippolan kulttuuri- ja ammattiopiston toiminta on hyvin monipuolista. Koulun henkilökunta on ammattitaitoista ja he luovat toiminnallaan kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin. Opiskelijat kokevat hyötyvänsä monin tavoin valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta.

LÄHTEET

Erilaisten oppijoiden liitto ry. 2008. Erilaisen oppijan käsikirja. Lukineuvola-hanke. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2002. Tutki ja kirjoita. 6-8. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2006. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hyyppä, T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Ihalainen J., Kettunen R., Kähäri-Wiik K. & Vuori-Kemilä A. 2003. Kuntoutumisen mahdollisuudet. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Kettunen, R., Kähäri-Wiik, K., Vuori-Kemilä, A. & Ihalainen, J. 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Kuronen, I. 2010. Peruskoulusta elämäkouluun. Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuksia 26.

Laki ammatillisesta koulutuksesta. 630/1998. Saatavissa: www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1998/19989630. Luettu 26.2.2011.

Luovi 2012. www.luovi.fi. Luettu 24.3.2012.

Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto 2012a. Saatavissa: http://www.jedu.fi/c/document_library/get_file?uuid=36a2f125-93c3-447e-9f98-29096bc19bad&groupId=10157. Luettu 5.2.2012.

Piippolan ammatti- ja kulttuuriopisto 2012b. Saatavissa: <http://www.jedu.fi/web/piippola/opiskeluterveydenhuolto>. Luettu 24.3.2012.

Jokilaaksojen koulutus kuntayhtymä. 2012. Saatavissa:

<http://www.jedu.fi/web/piippola/piippolan-ammatti-ja-kulttuuriopisto> Luettu
[28.1.2012](#)

Jokinen, H. 2011. "Näkis millaisii erilaisii koulupaikkoi on". Nuorten kokemuksia Turun ammatti-instituutin valmentavasta ja kuntouttavasta koulutuksesta. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Onnismaa, J., Pasanen, H. & Spang, T. (toim.) 2000. Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät. Porvoo. WS Bookwell Oy.

Opetushallitus. 2010. Opetussuunnitelman perusteet. Vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus ammatillisessa peruskoulutuksessa 2010. Määräys/011/2010. Saatavissa:
www.oph.fi/instancedata/prime_product.../120780_VAKUops_270110.rtf. Luettu
26.2.2011.

Pietilä, A-M., Eirola, R. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2002. Työmenetelmiä terveyttä edistävässä asiakastyössä. Teoksessa Pietilä, A-M., Hakulinen, T., Hirvonen, E., Koponen, P., Salminen, E.M. & Sirola, K. (toim.) Terveyden edistäminen. Uudistuvat työmenetelmät. Helsinki: WSOY.

Piippolan käsi- ja taideteollisuusopisto. 2011. Saatavissa: <http://www.pio.fi> Luettu
26.2.2011

Raitasalo, R. 1995. Elämänhallinta sosiaalipolitiikan tavoitteena. Helsinki: Kansaneläkelaitos, tutkimus- ja kehitysyksikkö.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu. 1992. Kuntoutus uudistuu. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Suvikas, A., Laurell, L. & Nordman, P. 2007. Kuntouttava lähihoito. Helsinki: Edita Prima Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy.

Tuovinen, K. 2007. Opiskelu ja motivaatio mielenterveyskuntoutujien valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa. Jyväskylän yliopisto. Erityispedagogiikan laitos. Pro gradu-tutkielma.

Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus 146/2007. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Edita Prima Oy.

Veijalainen, M. (toim.) 2004. Mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennuksen laa-
tustandardi. Helsinki: Vates-säätiö. Saatavissa: www.vates.fi. Luettu 2.3.2011.

Veijalainen, S. 2007. Mielenterveyskuntoutujille suunnatun valmentavan ja kun-
tuttavan koulutuksen tuloksellisuus opiskelijoiden kokemana. Tampereen yliopis-
to. Psykologian laitos. Pro gradu-tutkielma.

Veivo, L. & Lämsä, A-L. 2010. Mun mahdollisuus. Luovin valmentavassa koulutuk-
sessa. Luovin julkaisuja 1. Oulu: Kalevaprint.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä:
Gummeruksen Kirjapaino Oy

VALMENTAVA JA KUNTOUTTAVA OPETUS JA OHJAUS - OPISKELIJAN KOKEMUKSIA

Kysymyksiä opiskelijan haastatteluun:

Omat lähtökohtasi ja taustasi?

Aiempi koulutus: on/ei?

Miten ohjauduit PIO:lle opiskelemaan? Miksi tulit juuri PIO:lle?

Mitä toiveita, odotuksia ja tavoitteita sinulla oli opintoja aloittaessa?

Millaisia kokemuksia sinulla on KÄTA-kurssista (valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta)? Kerro omista kokemuksistasi.

Tehtiinkö sinulle HOJKS? Miten koit HOJKS:n? Onko sen tekeminen hyvä vai huono asia?

Mitä olet saanut opiskelulta? (PÄIVÄ)

Mitä olet saanut vapaa-ajan toiminnalta? (ILTA)

Opiskelijaterveydenhuollon merkitys?

Miltä tahoilta olet saanut tukea?

- Miten nämä kaikki edellä mainitut asiat ovat tukeneet elämänhallintaasi?

Mitä olet oppinut itsestäsi?

Millaisia taitoja olet oppinut?

Ovatko aiemmat tavoitteesi muuttuneet opintojen edetessä?

Millainen verkostosi oli opiskelujen alussa? Millainen se on nyt? Onko muuttunut?

Miten opiskelu KÄTA-kurssilla on tukenut kuntoutumista?

Omalla kohdalla valmentavaa, ei kuntouttavaa.

- Mitä olet saanut, mikä on ollut hyvää? Mikä on ollut hyvin järjestettyä?
- Mitä olisit toivonut enempi, mitä koet jääneesi paitsi? Mikä on ollut huonosti järjestettyä?

Tulevaisuuden suunnitelmasi?

Mitä eväitä koulutus on antanut tulevaisuuteen?

Mitä muuta haluaisit kertoa? Toiveita, terveisiä?

PIO

PIIPPOLAN KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSOPISTO

HOJKS

Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/98 § 20

HENKILÖKOHTAISEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVA SUUNNITELMA

Opiskelija

Osoitteet

Puhelin ja sähköposti

Opinnot alkoivat /arv. valmistuminen

Luokka ja luokanvalvoja

Erityisopetuksen peruste

Erityisopiskelijan ryhmä

Erityisopetuksen perusteiden lisätiedot

HOJKS:in liitteet, lisätietoja

HOJKS opinnot ja laajuus

Henkilökohtaiset tavoitteet

Opiskelijan vahvuudet

Opiskelun rajoitteet

Erityiset opetuspalvelut ja -järjestelyt

Opp.huolto ja tukipalvelut

Tuki-/kuntoutus-/muut palvelut

Lääkitys

Apuvälineet

HOJKS arviointi

Erityisopetuksen seurantapäivät ja vastuuhenkilöt

Palvelu-/tukitoimien seurantapäivät, vastuuhenkilöt ja toteutuminen

Jatkosuunnitelmien seurantapäivät ja vastuuhenkilöt

Jatkosuunnitelmat

HOJKS-kokousten pvm, osallistujat ja sovitut asiat

opiskelija

luokanvalvoja

Johannes Hyytinen
rehtori

päätöspäivä

päätöspykälä

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS)

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS)

Kaikille opiskelijoille laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), joka on opiskelijan kehityssuunnitelma opiskelijan oppimisen, urasuunnittelun ja itsearviointin tukemiseksi koko opintojen ajalle. HOPS:n laadintaan ja täydentämiseen osallistuvat opiskelijan lisäksi luokanvalvoja, opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muu opiskelijahuoltohenkilöstö.

NIMI:

LUOKKA JA LUOKANVALVOJA:

TUTKINTO: Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto

OSAAMISKARTOITUKSET

Luetun ymmärtäminen ja tuen tarve:

Oikeinkirjoitus ja tuen tarve:

Tekninen lukutaito ja tuen tarve:

Matemaattiset taidot ja avaruudellinen hahmottaminen:

[Opetussuunnitelma](#) [Lukusuunnitelmat](#) [Työssäoppimisen opas](#)

[Ammattiosaamisen näyttöopas](#)

[Oma ammattiosaamisen näyttösuunnitelma](#) [Oma työssäoppiminen](#)

Päivämäärä Nimet

OSAAMISENI TÄLLÄ HETKELLÄ, missä olen hyvä, vahvuuteni ja harrastukset:

KOULUTUS JA TYÖKOKEMUS, ERITYISOSAAMINEN:

OPISKELUTAVOITTEENI, mikä tutkinto, opintoaika, lähi- ja pidemmän aikavälin tavoitteet, omat yksilölliset valinnat:

OPISKELUSSANI TARVITTAVA TUKI, oppimisvaikeudet, elämänhallinta:

JATKOSUUNNITELMAT:

ITSEARVIOINTI JA PALAUTE:

SEURANTA (vastuu luokanvalvojalla):

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Ylivieskan ammattikorkeakoulusta. Opiskelemme aikuisryhmässä ja aloittelemme opinnäytetyön tekemistä.

Aikomuksemme on tutkia oppilaitoksenne valmentavan ja kuntouttavan linjan opiskelijoiden kokemuksia kuntoutumisen näkökulmasta. Haastattelemme opiskelijoita tämän kuluvan kevään aikana. Syksyllä kokoamme aineiston. Opinnäytetyön suunniteltu valmistumisajankohta on joulukuussa 2011.

Pyydämme tutkimuslupaa työhömmme.

Vakuutamme, että noudatamme vaitiolovelvollisuutta ja varmistamme, että haastateltujen anonymiteetti säilyy.

Kunnioittaen

Helena Repo

Ylipääntie 124
92640 Leskelä
050-3779183, 040-7703402

Marjukka Rosenberg

Koskitie 3
92700 Kestilä
040-5736644

Luvan myöntäjä:

Siika-Pyhäjokialueen koulutuskuntayhtymä
Piippolan käsi- ja taideteollinenopisto
Keskustie 29
92620 Piippola

Vastuhenkilö organisaatiossa:
Mari Rytty, kuraattori
044-7692350

Luvan myöntäjän allekirjoitus ja asema organisaatiossa